

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Evaluační zpráva Litvínov

Mgr. Hana Kociánová

Leden 2021

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Poděkování

Děkuji všem, kteří se na řešení problematiky sociálního začleňování v Litvínově podílejí, odvádějí kvalitní a náročnou práci a při tom neztrácejí víru a optimismus.

Obsah

Seznam zkratk	4
Shrnutí evaluační zprávy	5
1 Úvod.....	6
2 Základní terminologie.....	6
3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ	8
3.1 Geografický kontext.....	8
3.2 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení v obci	9
3.2.1 Demografický kontext.....	9
3.2.2 Charakteristika sociálně vyloučených lokalit	10
3.2.3 Dávky v hmotné nouzi.....	14
3.2.4 Nezaměstnanost.....	16
3.2.5 Zadluženost	18
3.2.6 Kriminalita	19
3.3 Spolupráce města Litvínov s ASZ	20
4 Zadání a cíle evaluace, metodologie	20
4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria	21
4.2 Limity evaluace	23
4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ	24
5 Evaluované priority a cíle SPSZ.....	25
6 Hlavní zjištění	31
6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení	31
6.1.1 Dopad 1 Snížení rizikového chování dětí a mládeže v SVL	40
6.1.2 Dopad 2 Zlepšení/stabilizace životní situace obyvatel v SVL.....	44
6.2 Naplňování cílů KPSVL	48
6.2.1 Adresnost a relevance	48
6.2.2 Konzistence s potřebami	48
6.2.3 Koordinace.....	48
6.2.4 Synergie na úrovni opatření.....	49
6.2.5 Udržitelnost.....	49
6.3 Vyhodnocení spolupráce aktérů a ASZ.....	49
7 Závěry evaluace a doporučení	52
Seznam tabulek	54
Seznam grafů.....	54

Seznam schémat	54
Seznam obrázků	55
Seznam literatury	55

Seznam zkratk

APK	Asistent(i) prevence kriminality
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ	Český statistický úřad
HN	Hmotná nouze
DnB	Doplatek na bydlení
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
IROP	Integrovaný regionální operační program
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investment)
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
LP	Lokální partnerství
MěÚ	Městský úřad
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
MěP	Městská policie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Oddělení/Orgán sociálně-právní ochrany dítěte
PnŽ	Příspěvek na živobytí
SAS	Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SVL	Sociálně vyloučená lokalita/ sociálně vyloučené lokality
TP	Terénní program
ÚP	Úřad práce

Shrnutí evaluační zprávy

Na podzim roku 2008 prochází městem Litvínov extremisté, dochází mezi nimi ke konfliktu, věc se hodně medializuje. Začne se vyjednávat o působení Agentury pro sociální začleňování. V lednu 2009 vzniká situační analýza, o rok později pak poprvé zasedá Lokální partnerství a vytváří Akční plán integračních opatření – první strategický dokument, který definuje rozsah sociálního vyloučení v obci a který podává návrhy na konkrétní opatření. První ucelený Strategický plán sociálního začleňování, SPSZ 2016-2018, je vytvořený na konci roku 2015.

Předkládaná evaluační zpráva se zaměřuje na vyhodnocení implementace opatření obsažených v SPSZ 2016-2018 a na vyhodnocení spolupráce aktérů s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ). SPSZ je ve své návrhové části rozdělen na 5 tematických oblastí: Bydlení, Zaměstnanost, Bezpečnost, Sociální služby, Vzdělávání a volný čas. Tato evaluace je zaměřena výhradně na vyhodnocení implementace opatření v oblasti Sociální služby, která se průřezově dotýká oblastí Bydlení a Bezpečnost. Důvodem pro toto zúžení je, že ve zvolených oblastech bylo realizováno nejvíce opatření. Evaluační otázky mapovaly dopady realizovaných opatření, jejich adresnost a relevanci, zajištění koordinace a konzistence, synergie opatření a jejich udržitelnost. V evaluaci bylo použito několik metod sběru dat: desk research, polostrukturované rozhovory a analýza veřejně dostupných dat.

Dopady realizovaných opatření jsou patrné zejména v oblasti zlepšení, resp. stabilizace životní situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit (SVL). Za dobu implementace SPSZ se výrazně navýšila kapacita sociálních služeb, snížila se míra nezaměstnanosti a kriminalita. Koncoví uživatelé jsou podporováni v oblasti prevence ztráty bydlení, jsou rozvíjeny jejich rodičovské kompetence, je jim také poskytováno základní právní, pracovní i dluhové poradenství. Obyvatelé SVL z řad problémových uživatelů drog mají možnost dostupného odborného poradenství i výměny injekčního materiálu. V současné době vzniká také program primární prevence. Pro děti a mladistvé v lokalitě působí volnočasový klub Jaklík a nízkoprahový klub Domino. V důsledku zapojení obce do KPSVL vzniklo **10 sociálních bytů**.

Z pohledu adresnosti a relevance je možné konstatovat, že realizovaná opatření byla dobře zacílena. Konzistence kapacity prováděných opatření s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením je dle dotazovaných aktérů naprosto odpovídající. Komunikace, koordinace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry je vnímána jako úspěšná, intenzivní a celkově přínosná. Synergický efekt opatření je dobrý, daří se propojovat koncové uživatele v rámci tematických oblastí i propojovat tematické oblasti v rámci projektů. Všechny evaluované projekty mají vyřízené financování do budoucna, udržitelnost opatření je tak zajištěna.

Spolupráci místních aktérů s ASZ většina respondentů považuje celkově za užitečnou. Přínos ASZ spatřují především v oblasti koordinace aktivit, přenosu dobrých praxí a při přípravě projektů. Jisté výhrady zaznívaly vůči složitosti celého procesu a administrativní náročnosti zapojení do KPSVL.

Přesto v lokalitě přetrvává krize bydlení, zapříčiněná privatizací bytového fondu, která vytvořila podmínky pro realitní spekulace velkého rozsahu a pomohla tak rozvinout obchod s chudobou. SVL Janov trpí velkou vnitřní i vnější migrací jeho obyvatel. Kumulují se zde sociálně-patologické jevy – dlouhodobá nezaměstnanost, nízká vzdělanostní úroveň, předluženost, drogové závislosti. To vše eskaluje do napětí ve vztazích mezi obyvateli.

Evaluace generuje sadu doporučení, která jsou uvedena v závěrečné části dokumentu.

1 Úvod

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování s obcí Litvínov v letech 2015 - 2019 zpracované na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování Litvínov 2016 - 2018, konkrétně **implementace opatření, která se týkají oblasti sociálních služeb, průřezově se dotýkající oblastí bydlení a bezpečnost** – toto tematické zúžení je dále vysvětleno v kapitole 4.3. Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v obci/obcích. Cílem evaluace je **zhodnotit efekt jednotlivých opatření a lokálního partnerství na dosažení dopadů**, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli finanční podpory, příp. tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování v lokalitě i v omezených možnostech v jiných lokalitách, kde působí ASZ, případně pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

2 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je od roku 2020 jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 (ještě jako odbor Úřadu vlády ČR) ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. V lednu 2020 se stala součástí struktury Ministerstva pro místní rozvoj ČR, konkrétně sekce pro bydlení a sociální začleňování a i nadále je samostatným odborem pro sociální začleňování. Jejími dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci/obcích je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytyčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Strategické cíle, opatření k jejich dosahování a jiné inkluzivní aktivity jsou ukotveny v dokumentu s názvem **Strategický plán sociálního začleňování** (SPSZ), který je za odborné a facilitační podpory lokálního konzultanta ASZ vytvářen lokálním partnerstvím obce. SPSZ je ústředním nástrojem řešení sociálního začleňování v konkrétní obci, podle něhož spolupráce ASZ a obce probíhá, a na jehož základě je také možné zhodnotit úspěch intervencí a spolupráce aktérů včetně ASZ.

ASZ za dobu svého působení dosáhla značných úspěchů, především v odborném zmapování problému sociálního vyloučení a možností jeho řešení a v rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. Podařilo se jí v lokálních samosprávách implementovat nové způsoby práce představované především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Je schopna také pojmenovávat sociální problém přesněji a šířeji i s jeho příčinami, čímž je umožněna změna vnímání problému aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu k segregačním a restriktivním praktikám, v nichž vidí řada lokálních politiků jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však naráží také na určité **limity**. Jedním z limitů je skutečnost, že vůči partnerům nedisponuje vlastními finančními zdroji a sehrává tak primárně úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky. ASZ je tedy hlavně zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají **ztížený přístup ke zdrojům** běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra **stigmatizace** ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s **několika zásadními existenčními problémy zároveň**, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na státní podpoře, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení

3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ

Město Litvínov leží v severozápadních Čechách v okrese Most a přináleží do Ústeckého kraje, který spolu s Karlovarským krajem tvoří Region soudržnosti Severozápad. Jak je uvedeno v Strategickém plánu sociálního začleňování: „Město se rozprostírá na hranici mezi příkrými svahy Krušných hor a rovinnou částí severočeské hnědouhelné pánve v nadmořské výšce v rozmezí 304 až 378 m. Celková katastrální výměra města činí 4 068,96 ha. Dnešní podoba města vznikla liniovým řazením města Litvínova s obcemi Hamr, Chudeřín a Janov podle úpatí Krušných hor. Kromě této aglomerace spadá do organismu města i navazující katastrální území zabíhající do Krušných hor s typickým venkovským osídlením rekreačního charakteru – Křížatky, Lounice a Šumná (Horní Ves). Další tři katastrální území v jižní části – Dolní Litvínov, Záluží a Růžodol se vyznačují výhradním průmyslovým využíváním území (SPSZ 2016-2018, s. 15).“

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Litvínov (zdroj: ČSÚ)

3.2 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení v obci

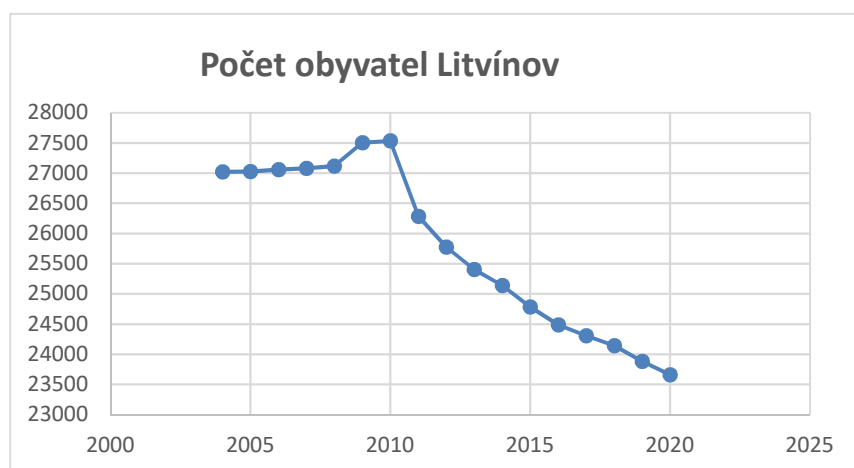
3.2.1 Demografický kontext

Mostecký okres patří do tzv. sudetské oblasti. Ta byla po 2. světové válce výrazně zasažena státem řízenou migrací. Odsun Němců byl kompenzován příchodem nových lidí z blízkých i dalekých vesnic Čech a Slovenska. Lidé se stěhovali především za vidinou lepších pracovních podmínek, které rozvinutá průmyslová oblast Litvínova nabízela. Socialistický režim vše koordinoval a napomáhal tomu plánovanou výstavbou ubytoven, panelových sídlišť, hotelů a dalších bytových kapacit. Romská menšina byla přistěhovávána ve dvou vlnách. V první vlně migrace se Romové do této oblasti stěhovali dobrovolně za prací. Druhá vlna probíhala podle plánu tehdejší vlády a jednalo se o nucený přesun z různých rurálních oblastí Slovenska (Baršová in Víšek, 2002).

Po převratu v roce 1989 proběhly tři klíčové změny, které mají dopad na socio-ekonomický stav obyvatelstva dnešní doby. V první řadě byly zpřísněny těžební limity¹, což se negativně projevilo na pracovním trhu celého regionu. Z Litvínova odešla ekonomicky silnější část obyvatelstva, to se promítlo do cen nemovitostí, které rázem klesly. Další klíčovou změnou byla restituce domů a bytů. Zejména v centru města byly domy a byty často v zuboženém stavu, obývané sociálně a ekonomicky slabší částí populace, jejichž nájem se po převedení na původní majitele navýšily – obyvatelé těchto nemovitostí pak byli nuceni hledat místo v levnější sídlištní zástavbě. Třetím milníkem bylo převedení bytového fondu na obec, která svůj majetek okamžitě začala rozprodávat. Proces privatizace se nejvíce dotkl sídliště Janov.

Počet obyvatel ve městě Litvínově od 19. století průběžně narůstal s malou stagnací v 50. letech 20. století, nejvyššího počtu dosáhl v 80. letech minulého století, kdy ve městě žilo přes 30 tis. lidí (SPSZ 2016-2018). Současný trend ve vývoji počtu obyvatel je strmě klesající. V roce 2010 žilo v Litvínově 27 533 obyvatel, mezitím co v roce 2014 to bylo 25 140 a v roce 2019 23 884 obyvatel (strmý vývoj počtu obyvatel ilustruje graf 1). V celém okrese Most, resp. v ústeckém kraji, je palčivá situace odlivu mladých lidí zejména kvůli nedostatku vhodných pracovních příležitostí, ale i za studiem (Regionální rešerše, Ústecký kraj, 2014).

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel

Zdroj: <https://obyvateleceska.cz/most/litv%C3%ADnov/567256>, zpracování vlastní

¹ Usnesení vlády o limitech těžby č. 444/1991

3.2.2 Charakteristika sociálně vyloučených lokalit

Jak je popsáno v SPSZ 2016-2018 v Litvínově se nachází 3 sociálně vyloučené lokality: sídliště Janov, ubytovna Šumná a ubytovna UNO.

Sídliště Janov

Podle Tematického plánu pro Janov 2019-2022 (dále jen TAP 2019-2022) je „sídliště Janov se svými zhruba 4 500 obyvateli **největší sociálně vyloučenou lokalitou v ČR**. Obyvatelstvo sídliště představuje zhruba pětinu populace Litvínova. Kvalifikovaný odhad podílu Romů v lokalitě podle asistentek prevence kriminality činí 70 % z celkového počtu obyvatel, kvalifikovaný odhad pracovníků ZŠ definuje 90 % podíl romských žáků (TAP 2019-2022, s. 4).“ Socioekonomická situace obyvatel Janova je poznamenána zvýšenou mírou nezaměstnanosti (viz kap. 3.2.4 Nezaměstnanost), relativně vysokou mírou dlouhodobé nezaměstnanosti, vysoký je také podíl osob v exekuci. Podstatná část janovských domácností se nachází v hmotné nouzi (viz kap. 3.2.3 Dávky v hmotné nouzi) a náklady na živobytí hradí z různých forem státní podpory nebo z příjmů z nelegálního zaměstnání. Dle Mapy exekucí (2019) v Litvínově více než 20 % obyvatel čelí exekucím. Podle Plánu prevence kriminality města Litvínov na léta 2020-2025 je „vybavení janovských domácností velmi chudé a podmínky pro péči a výchovu dětí jsou minimální. Z celkových 101 nařízených opatření ústavní výchovy je 43 dětí z Janova (TAP 2020-2025, s. 25).“ Některé děti se ocitají ve stavu totální chudoby – nemají svoji postel, stůl na psaní, hračky na hraní, občas ani jídlo nebo vhodné oblečení do zimního období. Dětem v takovýchto rodinách není vštěpováno, že škola je důležitou a nedílnou součástí života. Užívání drog a drogové závislosti jsou v lokalitě velmi rozsáhlé. Počet uživatelů drog lze obtížně zachytit, poněvadž se zde uživatelé kvůli strachu z represe skrývají. Mezi nejrozšířenější drogy patří alkohol, tabák, marihuana a pervitin (rozhovor Most k naději).

Na sídlišti je celkem 27 panelových bytových domů, z toho 4 jsou určené k demolici, 8 je opuštěných, z toho 5 zazděných. Panelové domy jsou vyprazdňovány z důvodu odpojování domů od médií (v důsledku neplacení poplatků za služby). Bytový fond se nachází v zdevastovaném stavu. Šíří se zde plísň, v některých domech se vyskytují štenice, šváby, drobní hlodavci. Dochází k haváriím vodních rozvodů, požárům. Některé sklepy nebo únikové východy jsou zataraseny odpadky. Jak je uvedeno v TAP 2019-2022: „Struktura vlastnictví a správy bytového fondu je přitom mimořádně komplikovaná a nepřehledná. Necelých 60 procent bytů vlastní dvě velké společnosti - CPI Byty a Stavební bytové družstvo Krušnohor (dále jen SBDK), zbytek bytového fondu je ve vlastnictví/správě širokého spektra dalších aktérů (fyzických i právnických osob, včetně osob ze zahraničí), z nichž někteří fungují jen jako prostředníci a jiní jsou trvale nezastihnutelní (TAP 2019-2022, s. 4).“ Správa některých bytových domů je nejasná, společenství vlastníků jednotek nefungují. Správci i vlastníci domů či bytů se neustále mění. Tato skutečnost v kombinaci s vysokou koncentrací obyvatel se špatnou socioekonomickou situací činí ze sídliště Janov velmi tvrdý oříšek pro řešení problému sociálního začleňování ze strany města.

Jak je uvedeno v Plánu prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025: „Populační vývoj v Janově je na jedné straně poznačený strmým poklesem počtu obyvatel (za posledních deset let se jejich počet snížil na polovinu původního stavu), a na straně druhé extrémně vysokou fluktuací. Míra vnitřní migrace na sídlišti je vyšší než v jiných sociálně vyloučených lokalitách v ČR a dle informací od terénních sociálních služeb a městské policie se zde celé

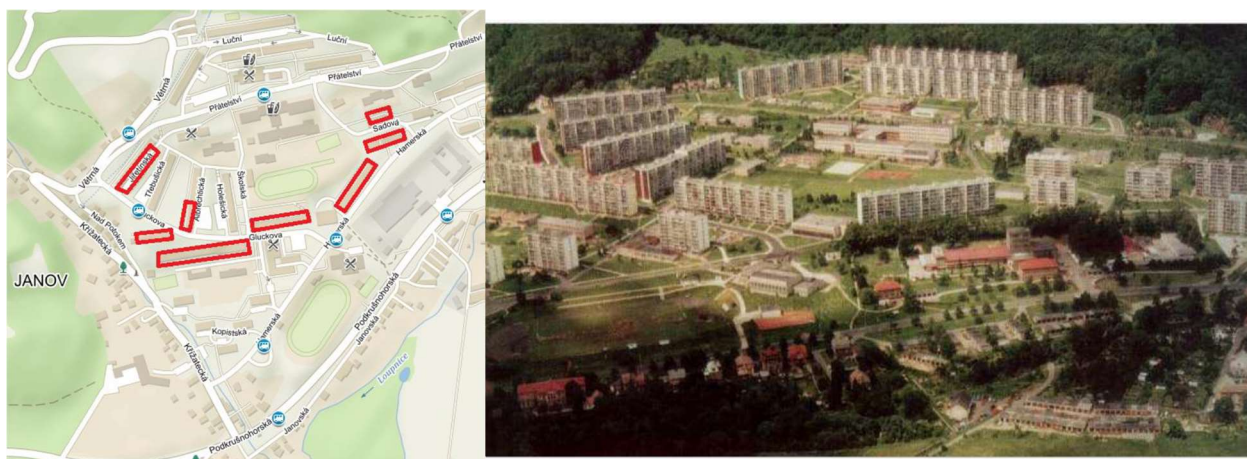
rodiny stěhují z bytu do bytu v několikátýdenní frekvenci. Vysoká fluktuace obyvatelstva nejenom znepřehledňuje už i tak dost nepřehlednou situaci, ale značně stěžuje účinnost intervencí ze strany města nebo nevládních neziskových organizací (Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020–2025, s. 25).“

Situace v Janově je na české poměry neobvyklá a alarmující zejména kvůli existenci následujících důvodů:

- **Devastace a naprosto nevyhovující stav soukromého bytového fondu:** únikové východy, sklepy, byty nebo balkóny jsou zataraseny odpadem, rozbité výtahy hrozí pádem, často chybí zábradlí, potrubí nebo dochází k prasknutí kanalizace, nefunguje osvětlení společných prostor, časté jsou požáry. V bytových domech v lokalitě je zvýšený výskyt hmyzu (štěnic, švábů, vší), hlodavců a plísň.
- **Chybí prostor pro vyžití a odpočinek:** chybí hřiště, lavičky, kavárny.
- **Špatná socioekonomická situace části obyvatel:** vysoká nezaměstnanost, zadluženost, nízká vzdělanostní i kvalifikační úroveň, drogové závislosti.
- **Rozsáhlý obchod s chudobou a s ním spojené snížené možnosti obce efektivně intervenovat.**
- **Vysoká míra vnitřní i vnější migrace promítající se do neutuchajících špatných vztahů mezi obyvateli („starousedlíky“ a zbytky):** rodiny stěhující se do bytu z bytu v několikátýdenní frekvenci a rodiny přicházející do Janova z jiných koutů ČR.

Je zřejmé, že situace v Janově je bezútešná. **Základním předpokladem řešení krizové situace však zůstává přijetí opatření na vládní úrovni v oblastech, které přesahují možnosti obce.** Jednotlivým opatřením a cílům se věnuje Tematický akční plán pro Janov 2019-2022. Přestože oblast bydlení je v obci Litvínov nepalcivější, evaluační zpráva ji z výše uvedených důvodů promítne okrajově. EZ je zaměřena na oblast sociálních služeb, které svými cíli a volbou metod vyrovnávají krizi v bydlení na sídlišti Janov.

Obrázek 2: Mapa SVL v Janově, včetně zvýrazněných neobydlených domů

Zdroj: SPSZ 2019 - 2021

Ubytovna Šumná

Ubytovna Šumná (dříve ubytovna u Bílého sloupu) je bývalé firemní ubytovací zařízení pro zahraniční dělníky na okraji města, které vzniklo zhruba před 20 lety. Na ubytovně je dle odhadu pracovníka ubytovny ubytováno cca 60 % romských klientů ze všech ubytovaných. Ubytovna je až na 6 místností zkolaudována jako bytový dům, tudíž se jí netýká vydávání souhlasu obce s ubytováním klienta. Vlastník ubytovny spolupracuje s městem a Úřadem práce. V době strategického plánování zde bydlí jak jednotlivci, tak rodiny s dětmi. Jedná se o lokalitu vzdálenou od centra města (ke spádové škole) přibližně 1 kilometr. Městská hromadná doprava je zde zajištěna, ale pouze několikrát denně. Všichni obyvatelé ubytovny jsou vypláceni nepojistnými dávkami – dávky státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi (SPSZ 2016-2018).

Situace dnes: V průběhu posledního roku zde dochází k minimální fluktuaci nájemníků. K 20. 1. 2021 je na ubytovně Šumná trvale hlášeno 36 osob, z toho 3 děti. Z celkového počtu obyvatel Litvínova se jedná o méně než 1% obyvatelstva. Složení nájemníků je spíše stabilní. S ohledem na velikost skupiny ubytovaných osob je reálné udržet v domě relativní klid a pořádek. Dle vedoucí odboru sociálních věcí a školství je potřeba sociální práce v místě minimální. Z uvedeného lze vyvodit závěr, že město věc dobře zvládá, ubytovna poskytuje prostor převážně jednotlivcům sociálně slabým a její situace je stabilní.

Ubytovna UNO

Ubytovna UNO představuje především formu azylového bydlení pro lidi bez domova. Je prvním stupeň v systému tzv. prostupného bydlení². Skládá se ze tří objektů. V prvním objektu, bloku A, se nachází služebna a sklad Městské policie, azyl (4 místnosti, sociální zařízení, kuchyňský kout), pracoviště terénních pracovníků, místnost pro aktivity s dětmi a 8 obytných místností. Blok B ubytovny UNO představuje 10 bytových jednotek. V Bloku C jsou k dispozici 2 bytové jednotky a 13 místností. Působí zde celodenně pracovníci městské policie (MěP) a 2 terénní pracovníci města. Všichni klienti ubytovny jsou vypláceni dávkami pomoci v hmotné nouzi. Lokalita je prostorově vyloučená – jedná se o tři nízké domy vystavěné za hranicí města Litvínov, bez dopravní obslužnosti, bez další infrastruktury. Klienti se na ubytovnu dostanou po cyklostezce nebo po hlavní frekventované silnici mezi Litvínovem a Mostem. Cesta do nejbližší základní školy trvá chůzí přibližně 40 – 45 minut (SPSZ 2016-2018).

Situace dnes: Ke 4. 1. 2021 je zde 21 dospělých osob a 3 děti. Jak je uvedeno v Plánu prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025: „Ubytovna města představuje pro odbor sociálních věcí a školství obrovskou výhodu a to i s ohledem na absenci azylových domů v ORP Litvínov. Pracovníci tak můžou rychle a operativně zajistit pro občany Litvínova, především rodiny s dětmi ve svízelné bytové situaci, krizové bydlení a poskytnout klientovi, rodině prostor pro hledání vhodnějšího nájemního bydlení. Je možné zajistit krizový nocleh pro osoby bez přístřeší a mapovat vývoj velikosti této komunity na území města. Krizový

² Systém prostupného bydlení funguje v Litvínově od 1. 11. 2009. Zahrnuje tři stupně: azylové bydlení, bydlení na městských ubytovnách a bydlení ve standardních bytech (vlastněných společnostmi CPI byty, a.s.). Zájemci nemohou požádat o bydlení jen v jednom stupni, žádají o zapojení do programu jako celku. Komise pro prostupné bydlení poté na základě přidělených bodů určuje, jaký stupeň bude zájemci nabídnut (SPSZ 2019-2021).

nocleh, tzv. „azyl“ představuje první stupeň prostupného bydlení. Zde mohou osoby bez přístřeší za poplatek přespát, vykoupat se, uvařit si. Pobyt je zde omezen od 19:00 hodin do 7:00 hodin ráno. Azyl je pod dozorem kamerového systému. Poplatek je hrazen vždy po dohodě Úřadem práce ČR v rámci mimořádné okamžité pomoci ve výši 40,- Kč za noc. Většina osob bez přístřeší se přes den pohybuje převážně v centru města. Někteří přenocují ve stanovém městečku za vlakovým nádražím. Jedná se celkem přibližně o 15 osob. Ostatní klienti mají standardní nájemní smlouvy, na základě nichž mají přiznán doplatek na bydlení ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi. Město tak naplňuje ustanovení zákona o obcích ve vazbě na uspokojování bytových potřeb občanů města (Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025, s. 27)“.

V SPSZ 2019 – 2021 (s. 15) jsou uvedeny výhody a nevýhody této formy bydlení v UNO:

Výhody ubytovny:

- Ubytovna je pod neustálým dohledem zaměstnanců městské policie
- Nabízí azylové bydlení pro bezdomovce
- Azylové bydlení, první stupeň Prostupného bydlení, je pod dohledem zaměstnanců Městské policie a kamerového systému
- Na ubytovně působí terénní pracovník, který klientům poskytuje odborné poradenství, zajišťuje dohled nad úklidem na ubytovně, vyvíjí sociálně aktivizační činnost s rodinami s dětmi
- Ubytovna představuje levné bydlení pro rodiny s dětmi; Blok B byl zrekonstruován na bytové jednotky

Nevýhody ubytovny:

- Uzavřená společnost klientů stejných potřeb a stejného způsobu života – riziko minimální integrace do společnosti
- Minimální motivace klientů k návratu do standardního bydlení
- Zvýšené riziko vzniku záškoláctví s ohledem na délku docházkové vzdálenosti z ubytovny do školy
- Špatná dopravní obslužnost – zejména pro děti, zrušení zastávky školního autobusu
- Zvýšené dopravní riziko – častý výskyt chodců na frekventované silnici z Mostu do Litvínova bez jakýchkoli reflexních prvků

Postoj města k ubytovně UNO je takový, že je cílem, aby zde **rodiny s dětmi dlouhodobě nezůstávali**. Je snahou rodiny z azylového bydlení posunout dále do sociálních bytů či bytů standardních, umožňuje-li to finanční situace rodiny. V minulém roce město investovalo nemalé finanční prostředky na zlepšení podmínek bydlení (vybavení bytů, místností). Rekonstrukce a revitalizace objektu UNO bylo také součástí projektu v prioritě 2 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi. Projekt se podařilo realizovat jen v malé míře, jelikož finanční prostředky nebylo možné čerpat z výzvy - podmínkou byla realizace rekonstrukce mimo SVL. Vzhledem k tomu, že dotační titul neodpovídal potřebám města, vynaložilo město prostředky na rekonstrukci a revitalizaci samo.

Obrázek 3: Ubytovna UNO

Zdroj: SPSZ 2019-2021

Sociálně vyloučené ubytovny jsou tedy z hlediska počtu a struktury nájemníků stabilizované, jsou dobře saturované sociálními službami a je vidět velmi pragmatický postoj města k řešení jejich situace. Proto se jimi v evaluační zprávě nebudeme více zabývat, pozornost bude soustředěna především na lokalitu Janov.

3.2.3 Dávky v hmotné nouzi

Dávky v hmotné nouzi jsou nepojistné dávky sloužící jednotlivcům či rodinám s nízkými příjmy, kteří nejsou schopni zajistit zlepšení kvality svého života vlastním přičiněním a jsou ohroženi sociálním vyloučením. Smyslem dávek hmotné nouze (HN) je zajistit těmto lidem naplnění základních životních potřeb, tedy se jedná o nejnutnější náklady na bydlení, ošacení, jídlo, případně další předměty denní potřeby. V České republice rozlišujeme tři typy dávek: Příspěvek na živobytí (PnŽ), doplatek na bydlení (DnB) a mimořádnou okamžitou pomoc (MOP)³. Počet vyplacených dávek v hmotné nouzi proto vhodně ilustruje vývoj a rozsah sociálního vyloučení v lokalitě.

V meziročním srovnání doby před implementací SPSZ a po implementaci SPSZ došlo v Litvínově k celkovému úbytku dávek HN. Na začátku strategického plánování v Litvínově v roce 2014 bylo vyplaceno celkem 1285 PnŽ, mezitím co v roce 2019 to bylo jen 450 PnŽ, což znamená pokles o 35 %. Obdobné to bylo v případě DnB, v roce 2014 bylo vyplaceno 792 DnB, v roce 2019 222 DnB, tedy se jednalo o pokles o 28 % (viz tabulka 1). Tento pokles kopíruje celorepublikový trend posledních 6 let, kdy se v důsledku celkového zlepšení ekonomiky zvýšila i životní úroveň obyvatel. Nicméně zlepšení v Litvínově a jeho místní části Janově se poměrně významně liší v oblasti výplaty dávky DnB oproti celorepublikovému trendu. V Janově je meziroční rozdíl 26 %, mezitím co celorepublikový je 49 %, čili téměř dvakrát vyšší. Tento vývoj vypovídá o hluboké bytové krizi v místní části Janov, neboť je snížení výplaty dávek DnB ovlivněno také zřízením tzv. bezdoplatkové zóny⁴. V květnu 2018

³ Dávka MOP je vyplácena jako jednorázová pomoc při nenadálé životní události, proto jí v následné analýze nebude věnována pozornost.

⁴ Městský úřad Litvínov vydal na počátku roku 2018 na základě žádosti města Litvínova návrh na opatření obecné povahy podle ustanovení § 33d odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění – vyhlášení oblasti ve městě Litvínov se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, kterou je: Oblast Janov, vymezená ulicemi Třebušická, Gluckova č.p. 233 a 234, Hamerská ulice od křížení s ulicí Křižateckou až ke křížení s ulicí Přátelství, konkrétně č.p. 289 až 297, č.p. 328, 329, 330, 331, 332, 333, Sadová č.p. 285 a 286, ulice Větrná

vyhlásilo město Litvínov některé ulice (celkem 9 bytových domů) na sídlišti Janov za adresu, na níž není možné pobírat dávku DnB. Hlavním cílem tohoto opatření bylo dle zástupců města omezit vnější i vnitřní migraci obyvatel a předcházet obchodování s chudobou.

Tabulka 1: Srovnání počtu příjemců dávek hmotné nouze v Litvínově, Janově a ČR v letech 2014, 2016 a 2019 (data vždy za měsíc prosinec)

	Litvínov		Z toho Janov		ČR	
	PnŽ	DnB	PnŽ	DnB	PnŽ	DnB
2014	1285	792	434	285	148 317	68 977
2019	450	222	183	75	63 119	33 850
Rozdíl	- 35 %	- 42 %	- 35 %	- 26 %	- 43 %	- 49 %

Zdroj: Data MPSV

Za alarmující považovali institucionální aktéři města fakt, že takřka polovina všech dávek DnB v Litvínově je poskytována žadatelům s trvalým bydlištěm právě na sídlišti Janov (viz rozhovor s manažerkou SPSZ). Meziroční srovnání dávek HN v SVL Janov nabízí tabulka 2.

Tabulka 2: Počet vyplacených Příspěvků na živobytí a Doplateků na bydlení v SVL Janov (vymezení podle ulic)

Trvalá adresa žadatele	Počet vyplacených dávek za sledovaný měsíc					
	příspěvek na živobytí			doplatek na bydlení		
	prosinec 2014	prosinec 2016	prosinec 2019	prosinec 2014	prosinec 2016	prosinec 2019
Litvínov - část obce Janov	434	390	183	285	275	75
ulice Albrechtická	42	25	1 až 5	28	17	1 až 5
ulice Hamerská	95	75	51	59	48	18
ulice Holešická	36	32	32	25	22	16
ulice Gluckova	55	48	17	36	33	10
ulice Jiřetínská	1 až 5	1 až 5	0	1 až 5	0	0
ulice Luční	65	43	22	29	25	9
ulice Přátelství	37	39	14	27	29	10
ulice Sadová	1 až 5	1 až 5	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0
ulice Školská	0	0	0	0	0	0
ulice Třebušická	69	71	8	48	48	1 až 5
ulice Větrná	27	38	37	21	31	8

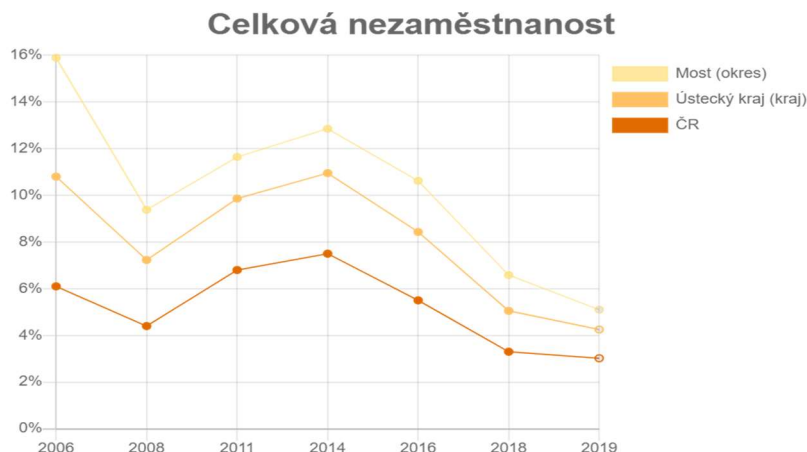
Zdroj: Data MPSV

č.p. 298 až 303 a ulice Luční, včetně č.p. 322 až 327. Opatření nabylo účinnosti dnem 9. 5. 2018, jeho přijetí však nemělo výrazný vliv na počty podaných žádostí o doplatek na bydlení v následujících měsících (Aktuální krize s bydlením na sídlišti Janov v Litvínově, s. 4)

3.2.4 Nezaměstnanost

Vývoj podílu nezaměstnaných v Litvínově a relevantních územních celcích pro srovnání ilustruje tabulka 3. V době začátku strategického plánování v Litvínově v r. 2014 činil podíl nezaměstnaných 13,59 %, což lehce převyšovalo průměr okresu Most (12,85 %), ovšem významněji převyšovalo průměr Ústeckého kraje (10,95 %). Podíl nezaměstnaných v ČR toho roku činil 7,5 %, tedy téměř o jednu polovinu méně než v Litvínově.

Graf 2: Srovnání celkové nezaměstnanosti

Zdroj: mapanezaměstnanosti.cz

V mezidobí v r. 2016 (v době vzniku Strategického plánu) podíl nezaměstnaných klesá. V ORP Litvínov je to 11,01 %, v okrese Most činí srovnatelných 10,62 %, v Ústeckém kraji je pak opět poměrně významně nižší (8,43 %) a průměr za celou ČR je znovu takřka o jednu polovinu nižší (5,6 %). Tyto údaje svědčí o tom, že v celorepublikovém srovnání je město v letech 2014 i 2016 významně postiženo velkou mírou nezaměstnanosti. **Od roku 2016 se v Litvínově, stejně jako v celé České republice, nezaměstnanost rozhodujícím způsobem snižuje. V roce 2019 vykazoval Litvínov 4,24 % podíl nezaměstnaných, velmi podobný údaj najdeme i v okrese Most (5,1 %) a takřka stejný údaj nalezneme v Ústeckém kraji (4,25 %). Republikový údaj v tomto období je poprvé srovnatelný (3,02 %).** Podíl nezaměstnaných v Litvínově se v průběhu 5 let snížilo 68,8 %, což je téměř o 10 % více než za celou Českou republiku, která se zlepšila o 59,7 %.

Z tohoto srovnání jednoznačně vyplývá, že se **situace v oblasti nezaměstnanosti ve městě Litvínov rozhodujícím způsobem zlepšila**. Zásadní vliv na zlepšení měla celková ekonomická konjunktura České republiky, včetně zvýšené poptávky po zaměstnancích v sousedním Německu. Další sférou vlivu na tento stav může být zvyšující se počet sankčně vyřazených uchazečů o zaměstnání z evidence Úřadu práce a celkově lidí žijících „mimo systém“.

Tabulka 3: Srovnání podílu uchazečů o zaměstnání v Litvínově a relevantních územních celcích v letech 2014 a 2019 (údaje v %)

	2014	2016	2019	Rozdíl p.b. (2014 – 2019)	Rozdíl v % (2014 =100%)
Litvínov (ORP)	13,59	11,01	4,24	9,35	68,80
Okres Most	12,85	10,62	5,1	7,75	60,31
Ústecký kraj	10,95	8,43	4,25	6,7	61,19
Česká republika	7,5	5,6	3,02	4,48	59,73

Zdroj: Český statistický úřad a OKpráce (vlastník dat - MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky SPOT z.s.; mapazamestnanosti.cz; zpracování vlastní

Pro popis stavu sociálního vyloučení je více vypovídající srovnání podílu **dlouhodobě nezaměstnaných** (evidovaných déle než 12 měsíců) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání. Skupina dlouhodobě nezaměstnaných se totiž přesněji překrývá s populací sociálně vyloučených. Při pohledu na tuto statistiku (viz tabulka 4) zjišťujeme, že se **podíl uchazečů o zaměstnání nacházejících se nepřetržitě v evidenci více než 12 měsíců mezi lety 2014 a 2019 naprosto zásadně snížil**: v roce 2014 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní 57,84 % všech uchazečů o zaměstnání, mezitím co v roce 2019 to bylo pouhých 0,20 %. ÚP ČR aktuálně (11. 1. 2021) eviduje v místní části Janov 377 uchazečů o zaměstnání s délkou evidence: 1) kratší než 6 měsíců = 173 UoZ, 2) 6 až 12 měsíců = 124 UoZ, 3) 12 až 24 měsíců = 53 UoZ, 4) delší než 24 měsíců = 27 UoZ.

Tabulka 4: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v Litvínově (ORP) v letech 2014 a 2019 (údaje v %)

	2014	2016	2019	Rozdíl (2014=100%)
Podíl nezaměstnaných do 12 měsíců	5,73	5,26	3,40	40,66
Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců	7,86	5,75	0,84	89,31
Podíl nezaměstnaných celkem	13,59	11,01	4,24	68,80
Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců k celkovému podílu nezaměstnaných	57,84	52,23	0,20	99,66

Zdroj: Český statistický úřad a OKpráce (vlastník dat - MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky - SPOT z.s.; mapazamestnanosti.cz; zpracování vlastní

Dle Plánu prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025 „příznivá situace na trhu práce umožňuje aktuálně zapojit uchazeče o zaměstnání na prvotní trh práce i z cílové skupiny s nižší, nebo nevyhovující kvalifikací. Uchazečům z Janova je v tomto směru věnována zvláštní péče jednak ze strany sociálních pracovníků z oddělení hmotné nouze zdejšího kontaktního pracoviště ÚP, tak i ze strany poradců ke zprostředkování zaměstnání. Mnozí klienti z této SVL však nabídky zaměstnání ze strany ÚP odmítají, stejně tak se odmítají zařadit do výkonu veřejné služby a do dalších aktivit, které by je mohli vrátit na trh práce. V roce 2019 bylo

z důvodu odmítnutí vhodného zprostředkovaného zaměstnání sankčně vyřazeno z evidence 321 uchazečů z Janova. Důvodem bylo odmítnutí zaměstnání, neprojednání vhodného zaměstnání či neplnění si dalších povinností stanovených úřadem práce. Po uplynutí šestiměsíčního sankčního období se přicházejí tito klienti opakovaně evidovat na úřad práce. Za sankční období neprokazují žádné pracovní aktivity (Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025, s. 25).“

3.2.5 Zadluženost

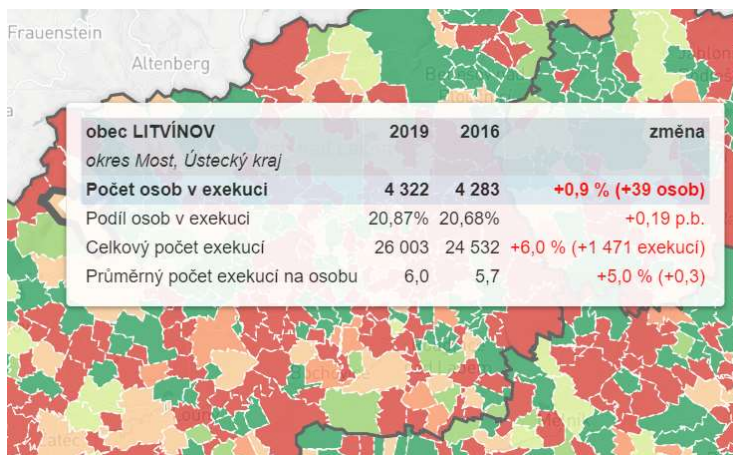
Obecný stav zadlužení obyvatel Litvínova v době implementace SPSZ shrnuje tabulka 5 s podíly osob v exekuci v jednotlivých relevantních územních celcích. Je z ní patrné, že **podíl osob v exekuci v obci Litvínov je po celou dobu zkoumaného období více než dvakrát vyšší než v celé ČR**. Stejně tak podíl osob v exekuci v okrese Most, který je hodnotami jen lehce nižší než Litvínov. Litvínov se tak řadí k nejhůře postiženým obcím v republice. Pozdější vývoj bohužel není optimističtější. Za rok 2018 sice nemáme k dispozici data za menší územní celky než okresy, ale údaj za rok 2019, který uvádí, že exekuci čelí 20,87 % obyvatel Litvínova, ukazuje dokonce na **mírné zhoršení situace oproti roku 2016, resp. je z vývoje patrné, že situace zadluženosti v obci Litvínov stagnuje**. V Ústeckém kraji je stav zadlužení v meziročním srovnání lepší o přibližně 4 p.b., ale ani v celém kraji není situace příznivá a nekopíruje celostátní trend poklesu hodnot osob v exekuci.

Tabulka 5: Srovnání podílu osob v exekuci v relevantních územních celcích v letech 2016 – 2019

V %	2016	2017	2018	2019
obec Litvínov	20,68	21,68	data nejsou k dispozici	20,87
okres Most	20,03	21,05	20,82	19,86
Ústecký kraj	16,62	18,08	17,56	16,71
Česká republika	9,3	9,7	9,2	8,7

Zdroj: mapaexekuci.cz

Obrázek 4: Srovnání počtu osob v exekuci v obci Litvínov v letech 2016 a 2019

Zdroj: mapaexekuci.cz

Počet předlužených obyvatel Litvínova trvale dosahuje velmi vysokých čísel a je nezbytné věnovat tomuto jevu zvýšenou pozornost. Pro řešení situace však mají aktéři na obecní úrovni jen velmi omezené možnosti. Bariéry řešení zadluženosti, a především předluženosti, jsou na systémové úrovni, a i přes novelu insolvenčního zákona z roku 2019 se je zatím nepodařilo odstranit a reálně tak umožnit oddlužení větší skupině předlužených. V Litvínově i v nedalekém Mostě působí několik poskytovatelů dluhového poradenství s akreditací pro zpracování oddlužení, který může předluženému člověku pomoci dostat se do insolvence. V současné době je podle dostupných dat (mapabankrotu.cz) v obci Litvínov **v insolvenci 541 osob, což činí 12,52 % z počtu osob v exekuci**. Tento podíl je pouze o 1,6 p.b. pod průměrem celé republiky (14,18 %).

Jedním z mála nástrojů řešení předluženosti obyvatel, který mohou použít lokální aktéři, je zřízení **dluhového poradenství**, kde mohou zadlužení lidé zdarma získat informace a pomoc. V SPSZ bylo naplánováno zahájení poskytování dluhového poradenství a aktivit na podporu finanční gramotnosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit jako nástroj prevence ztráty bydlení. Tomuto opatření se věnují sociální pracovníci městského úřadu (organizační složka První krok), organizace Most k naději v rámci své Sociální protidrogové poradny a sociální pracovníci Oblastní charity Most v rámci Terénního programu a Sociálně aktivizačních služeb. S ohledem na rozsah problému je otázkou, jestli místní kapacity potřebu dluhového poradenství obyvatel Litvínova dostatečně naplňují, případně jak jsou v řešení předluženosti úspěšnější.

3.2.6 Kriminalita

Ústecký kraj, jehož je Litvínov součástí, je dlouhodobě jedním **z nejzatíženějších regionů ČR z hlediska kriminality**. Mezi hlavní kriminogenní faktory v regionu patří dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti, poloha města v příhraniční oblasti, vysoká míra podílu recidivistů na trestné činnosti a nepříznivá vzdělanostní struktura (mapakriminality.cz). Index kriminality Obvodního oddělení PČR Litvínov, který reflektuje počet spáchaných trestných činů přepočtený na počet obyvatel za určitý časový úsek, v začátcích strategického plánování činil 242, spácháno zde bylo celkem 684 trestných činů. Za období implementace SPSZ a dobu následující se dále snížil až na hodnotu 184 a 519 trestných činů v roce 2019. Přestože index kriminality nepostihuje všechny aspekty bezpečnosti v obci a jeho výše může být ovlivněna dalšími obtížně interpretovatelnými intervenujícími faktory, lze konstatovat, že v Litvínově je trvalý a významný problém s výskytem kriminality (viz tabulka 6), a to i přes to, že se v uvedeném meziročním srovnání index kriminality poměrně výrazně snížil. **Přetrvávajícím problémem zůstávají násilné trestné činy**. V obou zkoumaných letech představovaly fyzické útoky nejpočetnější typ trestných činů (bylo to přes 50 % všech objasněných případů), dále byly velmi časté krádeže, především krádeže věcí z automobilu, obecné loupeže a vloupání.

Tabulka 6: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v Obvodním odd. policie Litvínov a v ČR (údaje jsou zaokrouhleny na celá čísla)

Období	Litvínov		ČR	
	index kriminality	počet trestných činů	index kriminality	počet trestných činů
1/2015 - 12/2015	242	684	236	247 628
1/2019 - 12/2019	184	519	203	213 032

Zdroj: mapakriminality.cz

3.3 Spolupráce města Litvínov s ASZ

Spolupráce Agentury pro sociální začleňování s městem Litvínov byla zahájena v roce 2009 (krátce po nepokojích způsobených pochodem Dělnické strany na podzim roku 2008). Lokální partnerství bylo ustaveno v témže roce, vzniklo „sloučením“ bývalé Komise pro Janov a pracovní skupiny Komunitního plánu Občané ohrožení sociálním vyloučením a občané v krizi. Činnost lokálního partnerství probíhala v pěti tematických pracovních oblastech: Bydlení, Zaměstnávání, Volný čas, Vzdělávání, Prevence rizikového chování. Později, při přechodu na režim KPSVL, vznikla ještě skupina Projekty a implementace SPSZ. Strategické plánování bylo zahájeno v roce 2014, na jaře 2015 bylo narušeno krizí v ASZ.

Tvorbu Strategického plánu sociálního začleňování i jeho následnou implementaci ovlivnily **dva vnější faktory**: Prvním z nich byla **změna vedení ASZ** na jaře 2015. S vedením odešla i podstatná část zaměstnanců ASZ, mezi jinými také lokální konzultantka pro město Litvínov, která byla rychle vystřídána novou lokální konzultantkou. Tehdejší situace byla přes zjevné komplikace dobře zvládnuta. Zafungovala platforma v obci již několik let dobře fungující – pravidelné měsíční schůzky neziskového sektoru organizované manažerkou SPSZ a vedoucí sociálního odboru a školství v jedné osobě. Manažerka SPSZ byla od začátku spoluprací s ASZ nakloněna, stejně tak místostarostka města Litvínova, která má sociální oblast v kompetenci. Díky spolupráci s místostarostkou a velké aktivitě a organizačním dovednostem manažerky SPSZ se dařilo kvalitně strategicky plánovat napříč tematickými oblastmi i v době personální krize v ASZ. Dalším faktorem, který ovlivnil tvorbu SPSZ, byl **přechod na režim Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**. SPSZ Litvínova byl připraven pro tento režim nesoutěžních projektových výzev vyhrazených pro obce spolupracující s ASZ, který byl spuštěn v roce 2016. V době jeho tvorby však nebyly vyjasněny podoby výzev, podporované aktivity, nástroje či služby. První varianta Strategického plánu byla velmi rychle zrevidována a vše se stihlo včas zapracovat. Čerpání finančních prostředků tak proběhlo dle plánu bez větších komplikací.

V současné době existuje již další Strategický plán, pro období 2019-2021. Město disponuje též 2 Tematickými akčními plány – pro Janov a pro oblast zadlužení a zaměstnanosti. Za 11 let spolupráce vznikla celá řada důležitých dokumentů, jež ASZ pomohla zpracovat. Velká pozornost byla věnována především oblasti bydlení na sídlišti Janov (vzhledem k jeho klíčivosti pro lokalitu a také jedinečnosti vzhledem ke kombinaci ekonomických a sociálně patologických faktorů, které ráz janovského sídliště utváří).

4 Zadání a cíle evaluace, metodologie

Pro zhodnocení výsledků spolupráce obcí s Agenturou pro sociální začleňování byla zvolena dopadová evaluace založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí. Dopady vznikají přímým i nepřímým působením výstupů realizovaných opatření. Existence dopadů je zkoumána pomocí evaluačních ukazatelů. Evaluační ukazatele jsou měřitelné indikátory, jejichž pomocí je zjišťováno, jaká změna (dopad) byla způsobena prostřednictvím realizovaných opatření. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy a jsou vytvářeny na základě expertních znalostí ASZ o jednotlivých tematických oblastech. Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny (ASZ, 2018). Východiskem teorie změny je strategický plán sociálního začleňování evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou níže ve schématu 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní dopad. Často má více opatření jeden společný dopad.

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů

V úvodní fázi evaluace lokality je vytvářen evaluační design, do něhož jsou zaneseny strategické a obecné cíle ze SPSZ, opatření, kterými jsou dosahovány, jejich výstupy a očekávané dopady spolu s evaluačními ukazateli. Realizované a nerealizované výstupy jsou zjišťovány za pomoci lokálního konzultanta či místních aktérů a dopady jsou definovány s ohledem na specifický kontext lokální situace. V případě některých intervencí – typicky u posilování kapacit sociálních služeb – zůstáváme při formulování dopadů spíše na úrovni výstupů, neboť zjišťování dopadů by vyžadovalo využití výrazně robustnějších výzkumných metod, než umožňuje evaluační proces v ASZ.

Při evaluaci ve městě Litvínov, která probíhala od října 2020 do ledna 2021, byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

- **Desk research**
- **Polo-strukturované rozhovory** s místními institucionálními aktéry:
 - Vedoucí odboru sociálních věcí a školství MěÚ Litvínov/manažerka SPSZ
 - Vedoucí sociální protidrogové poradny Most k naději, z.s.
 - Vedoucí sociálních služeb a projektů Oblastní charita Most
 - Vedoucí organizační složky Sociální služby První krok
- **Telefonické rozhovory** s místními institucionálními aktéry:
 - Předseda spolku My Litvínov a litvínovský zastupitel
 - Mentor Asistentek prevence kriminality
 - Bývalá lokální konzultantka ASZ
 - Současný lokální konzultant ASZ
- **Analýza dat:**
 - z veřejně přístupných zdrojů (*mapa nezaměstnanosti, mapa exekucí, mapa kriminality, data MPSV, GŘ ÚP, ČSÚ*)
 - poskytnutá místními aktéry (*dokumentace Most k naději, z.s., Oblastní Charita Most, Org. sl. Sociální služby První krok*)

4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria

Jak již bylo uvedeno výše, účelem evaluace je posoudit míru naplnění cílů specifikovaných v SPSZ 2016 – 2018 a také dopady implementovaných opatření na cílovou skupinu. Posouzení dopadů není možné bez detailní analýzy jednotlivých opatření, resp. projektů, vždy s ohledem na jejich adresnost, relevanci a konzistenci vůči potřebám cílové skupiny, s ohledem na koordinaci s ostatními aktéry, a také s ohledem na podporu synergií relevantních pro podporu osob ohrožených sociálním vyloučením. Evaluace zároveň přihlíží na prosazení změny v oblasti sociálních (integračních) politik v lokalitě, včetně zhodnocení činnosti lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ.

Klíčové otázky, které navigují evaluaci, jsou strukturovány takto:

Dopady, resp. konsekvence přijatých opatření

- Vytvořila či přispěla opatření k dosažení dopadů v krátkodobém, střednědobém a případně dlouhodobém horizontu?
- Které partikulární aspekty opatření přispěly k prosazení změn (pozitivních i negativních) v životě osob ohrožených sociálním vyloučením?
- Komu dopady opatření pomohly, jakým způsobem a za jakých okolností?
- Objevily se nějaké rozdíly v dopadech opatření na různé věkové, etnické či genderové skupiny osob?
- Lze realizovaným opatřením připsat dosažené změny?
- Objevily se nějaké nezamýšlené dopady (pozitivní a negativní) opatření, např. dopady a vztahy mezi příjemci a osobami, které nebenefitovaly z implementace opatření?
- Jaký byl vliv ostatních faktorů (nad rámec jednotlivých opatření), které ovlivnily dosažení cílů?
- Jaké další investice jsou vyžadovány pro to, aby byla zajištěna udržitelnost výsledků dosažených v rámci opatření?

Adresnost a relevance

- Adresují opatření skutečné potřeby cílové populace osob?
- Byla opatření vhodně nastavena pro to, aby adresovala potřeby osob nejvíce ohrožených sociálním vyloučením?

Konzistence

- Je rozsah opatření z pohledu kapacit služeb konzistentní s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením v dané lokalitě?

Koordinace

- Změnila se koordinace mezi aktéry implementujícími jednotlivá opatření v dané lokalitě?
- Zapojily se domácnosti ohrožené sociálním vyloučením do (jiných) aktivit/opatření zaměřených na jejich podporu?

Udržitelnost

- Jaké jsou hlavní faktory (interní i externí), které pozitivně či negativně ovlivní udržitelnost opatření?

Klíčové otázky, které navigují evaluaci v oblasti hodnocení **lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ**, jsou následující:

- Jaké bylo očekávání klíčových aktérů od Lokálního partnerství?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí proces přípravy SPSZ?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí podporu poskytovanou ASZ? Jak spolupracují?
- Jaké hlavní úsilí nyní vyvíjí obec v oblasti přístupu k sociální problematice a sociálnímu vyloučení?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí celkovou užitečnost SPSZ?
- Podařilo se zachytit všechny relevantní aktéry a zahrnout je do spolupráce?
- Měla jejich spolupráce efekt ve smyslu nových projektů nebo zvýšení kapacity již existujících?
- Je spolupráce udržitelná do budoucna?

Analytická část (kap. 6 – Hlavní zjištění) je členěna na dopadovou část, naplňování principů KSPVL a vyhodnocení spolupráce obce s ASZ. V jednotlivých podkapitolách evaluace usiluje o zodpovězení otázek uvedených výše.

4.2 Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovaly již v předchozí kapitole, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, kteří jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Problémem pro aplikaci dopadové evaluace je rovněž skutečnost, že strategické plány sociálního začleňování mnohdy nejsou vytvořeny ve vhodné logické struktuře, která by implikovala očekávané dopady. S tím souvisí také **absence průběžného monitoringu výstupů a sběru potřebných dat** a informací pro hodnocení změn stavu sociálního vyloučení či postupu průběhu sociální integrace.

Zároveň musíme vzít v úvahu také komplexní povahu sociálního problému, jímž je sociální vyloučení. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejvěrnější obraz stavu lokality.

4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ

Po provedení několika pilotních evaluací se ukázalo, že komplexní evaluace, tj. evaluace dopadů všech realizovaných cílů a opatření SPSZ, je kapacitně náročná a tato náročnost s velikostí města obvykle stoupá. Zároveň opatření v některých tematických oblastech mají menší rozsah a záběr a jejich vliv na celkovou situaci v dané oblasti (např. bezpečnosti) je menší a zároveň předvídatelný i bez podrobné evaluace. Proto evaluační tým po diskuzi s řídicím orgánem projektu OPZ přistoupil k tematickému zúžení každé evaluace. **Tato evaluační zpráva je proto zaměřena vždy na zhodnocení jedné vybrané oblasti definované v SPSZ** na základě tematických oblastí řešených Agenturou pro sociální začleňování. Při výběru této oblasti bylo přihlédnuto ke specifickým evaluované lokality – rozsah opatření tematické oblasti v dané lokalitě a rozsah naplněných opatření, další plánované zaměření obce v oblasti sociálního začleňování – i k zajištění pestrosti evaluovaných témat napříč lokalitami. Na základě těchto měřítek byla **v obci Litvínov vybrána pro evaluaci oblast sociálních služeb**, která se průřezově dotýká v SPSZ **oblastí bydlení a bezpečnost**. Vzhledem k tomu, že krize bydlení je klíčový problém lokality, byla pozornost soustředěna především na ty sociální služby, které se zaměřují na prevenci ztráty bydlení.

5 Evaluované priority a cíle SPSZ

Tabulka 7 je věnovaná přehledu plnění cílů SPSZ 2016 – 2018 na základě tematického zúžení – **oblast sociálních služeb průřezově se dotýkající oblastí bydlení a bezpečnost**. V tabulce je uvedeno, nakolik byl daný cíl plněn a jaké byly relevantní okolnosti plnění.

Tabulka 7: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení

Oblast 1: BYDLENÍ

1. Priorita	Sociální bydlení Janov – revitalizace vybydlených objektů
1.1. Obecný cíl	<i>Odkoupení nebezpečných staveb a jejich demolice, případně přestavba</i>
1.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Odkup 3 vybydlených bloků</i>
1.1.2 Specifický cíl (opatření)	<i>Demoliční práce</i>
1.1.3 Specifický cíl (opatření)	<i>Výstavba/rekonstrukce sociálních bytů</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	V řešení - Projektová příprava projektu Demolice bytového domu Janov ul. Gluckova, č. p. 271 – 276 . Žádost o dotaci z programu MMR – Dotační titul č. 1 _ Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách podána žádost o dotaci. V době implementace SPSZ 2016-2018 proběhla příprava žádosti o dotaci na zbourání 1 panelového domu, který se podařilo zbourat. K výkupu byly schváleny a poté odkoupeny další tři domy (předpoklad zbourání do 2024).

2. Priorita	Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi
2.1 Obecný cíl	<i>Do roku 2017 bude revitalizována budova UNO (ubytovna pro sociálně slabé občany) za účelem vybudování zázemí pro sociální služby</i>
2.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Rekonstrukce objektu A – krizového bydlení vč. zázemí terénních pracovníků, klubovna</i>
2.1.2 Specifický cíl (opatření)	<i>Venkovní úpravy</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ne	Prostředky na rekonstrukci nebylo možné získat z výzvy - podmínkou byla realizace rekonstrukce mimo SVL.
2.2 Obecný cíl	<i>Do roku 2017 bude revitalizována budova UNO (ubytovna pro sociálně slabé občany) za účelem vybudování sociálního bydlení</i>
2.2.1 Specifický cíl	<i>Rekonstrukce objektu B – rekonstrukce 10 stávajících bytů pro soc.</i>

(opatření)	bydlení
2.2.2 Specifický cíl (opatření)	Rekonstrukce objektu C – zřízení 14 bytů pro soc. bydlení
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Rekonstrukce bloku C neproběhla. Prostředky na rekonstrukci nebylo možné získat z výzvy - podmínkou byla realizace rekonstrukce mimo SVL. Záměrem bylo vybudovat domov se zvláštním režimem (ukázala se potřebnost této služby). Rekonstrukce bloku B – vzniklo 10 sociálních bytů. Prostředky nebylo možné získat z výzvy, proto je na ně vynaložilo město z vlastních zdrojů.
2.3 Obecný cíl	Do roku 2018 bude zrekonstruována budova pro zřízení sociálního bydlení pro matky samoživitelky, mladé lidi odcházející z ústavní péče, osoby s omezenou schopností pohybu a orientace v produktivním věku, včetně vytvoření společných komunitních prostor a zajištění sociální služby
2.3.1 Specifický cíl (opatření)	Rekonstrukce 5 bytů
2.3.2 Specifický cíl (opatření)	Rekonstrukce společných komunitních prostor
2.3.2 Specifický cíl (opatření)	Pořízení vnitřního vybavení společných prostor
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	V rámci 35. výzvy IROP – Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality a 37. výzvy IROP – Energetické úspory v bytových domech II byly přijaty poskytnuté dotace na 2 projekty Adaptace prostor 1. NP pro bydlení, rekonstrukce penzionu pro seniory v ul. PKH č.p. 1591 a Penzion pro seniory v ul. PKH č.p. 1591 – realizace úspor energie. Po ukončení veřejné zakázky činily náklady na realizaci obou projektů 7 908 000 Kč vč. DPH. V rámci 35. výzvy – Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality byla přijata poskytnutá dotace na projekt Adaptace prostor 1.NP penzionu pro seniory Vodní, č.p. 872, pro bydlení. Po ukončení veřejné zakázky činily náklady na realizaci projektu 3 707 000 Kč vč. DPH. Specifických cílů bylo dosaženo, všechny 3 projekty byly zrealizovány dle plánů. V penzionu ve Vodní vzniklo 6 bytů. Každý byt je navržen v kategorii 2+ kk s předsíní, sprchou + WC, obytnou kuchyní a ložnicí. První nájemník byl přijat v lednu 2019. V penzionu v PKH byly vybudovány 4 bytové jednotky s vlastním sociálním zařízením a kuchyňskou linkou. Bytové jednotky jsou v kategoriích třikrát 1+ kk jednou 2+kk. Byty jsou obsazovány od dubna 2019.

Oblast 3: BEZPEČNOST

3. Priorita	Zvýšení pocitu bezpečí obyvatel a zlepšení podmínek pro občanské soužití
3.1. Obecný cíl	Od roku 2016 působí v obci 12 asistentů prevence kriminality
3.1.1 Specifický cíl (opatření)	Nábor APK
3.1.2 Specifický cíl (opatření)	Spolupráce s preventistou MěP, terénními pracovníky a NZDM
3.1.3 Specifický cíl (opatření)	Dohled nad dodržováním čistoty
3.1.4 Specifický cíl (opatření)	Ochrana a bezpečnost osob a majetku
3.1.5 Specifický cíl (opatření)	Snaha o zlepšování vztahů mezi obyvateli
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Asistenti prevence kriminality (APK) v Litvínově fungují od roku 2011. V důsledku podpory projektu OPZ Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0002788 byl jejich počet rozšířen na cílových 12. Zajímavostí je, že kolektiv APK v Litvínově tvoří jenom ženy. Výsledky jejich práce jsou znatelné, mají velký podíl na zlepšování bezpečnostní situace ve městě. V Janově přímo působí 4 asistentky. Všechny specifické cíle byly beze zbytku naplněny. Nábor proběhl řádně podle plánu, vybíraly se kandidátky především z řad žen, které lokalitu dobře znají, vyrostly v ní či v ní stále žijí. Jsou tak okolními lidmi dobře přijímány a mají drahocenný a jedinečný přehled o místech i lidech, u nichž hrozí kumulace sociálně patologických jevů. Spolupráce s preventistkou MěP i pracovníky TP a NZDM je na každodenní bázi, každý den ráno mají APK porady. Dohled nad čistotou, ochrana a bezpečnost patří mezi základní náplň práce APK. Každý den APK hlídají ZŠ a MŠ, se kterými úzce spolupracují. Obchází své rajóny, hlídají místa, kde vznikají černé skládky, provádí dohled nad znečišťováním veřejného prostranství, v současné době také hlídají nošení roušek a dodržování hygienických opatření v důsledku šíření Covid-19. APK jsou obyvateli Janova všeobecně dobře přijímány. Za 10 let fungování mentor APK ještě nikdy nemusel řešit napadení asistentky. Poskytovatelé soc. služeb v Janově si velmi cenní spolupráce s APK. Dle soc. pracovnice org. První krok je lidé v lokalitě nevnímají jako represivní složku; jsou to osoby budící respekt, které jsou mezi obyvateli SVL dobře známé, jejich domluva dokáže ovlivnit jednání jednotlivců. Je tedy patrné, že APK se výrazně podílí na zlepšování vztahů mezi obyvateli.

Oblast 4: SOCIÁLNÍ SLUŽBY

4.1 Priorita	Posílit rodičovské kompetence v sociálně vyloučených rodinách
4.1.1 Obecný cíl	Od roku 2016 je 130 rodin ročně podpořeno aktivitami vedoucími k získávání rodičovských kompetencí
4.1.1.1 Specifický cíl (opatření)	Navázání kontaktu s klienty
4.1.1.2 Specifický cíl (opatření)	Poskytování klíčových aktivit služby (poradenství, školní příprava, posilování rodičovských kompetencí)
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifické cíle (opatření) jsou součástí 2 projektů OPZ: 1) Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0002788 - Projekt realizovalo Město Litvínov, 1.8.2016 - 31.7.2019 2) Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752 - Projekt realizovala Oblastní charita Most, 1.1.2017 - 31.12.2019 Projekty byly realizovány v plném rozsahu. Aktivitami projektů jsou Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Obecného cíle i specifických cílů bylo dosaženo – blíže popsáno v kapitole 6.1: rozbor jednotlivých aktérů včetně výstupů jejich služeb.

4.2 Priorita	Předcházet závislostem, účinně řešit jejich následky a podporovat zdravý životní styl
4.2.1 Obecný cíl	Od roku 2016 funguje odborné sociální poradenství, sekundární a terciární prevence pro 150 klientů ohrožených závislostí ročně
4.2.1.1 Specifický cíl (opatření)	Aktivní vyhledávání klientů v terénu
4.1.1.2 Specifický cíl (opatření)	Poskytování odborného sociálního poradenství pro matky uživatelky drog
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Podpořen projekt OPZ Sociální protidrogová poradna CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006093 - realizován organizací Most k naději, z.s. Projekt byl realizován v plném rozsahu. Posunutý termín realizace na 1. 3 .2017 - 29. 2.2020. Obecného cíle i specifických cílů bylo dosaženo – blíže popsáno v kapitole 6.1: rozbor jednotlivých aktérů včetně výstupů jejich služeb.

4.3 Priorita	Zajištění sociálních služeb v SVL v dostatečném rozsahu a kapacitě s ohledem na velikost lokality a cílové skupiny
4.3.1 Obecný cíl	300 uživatelům ročně bude od roku 2016 aktivně nabízena pomoc při řešení problémů prostřednictvím 8 terénních pracovníků
4.3.1.1 Specifický cíl (opatření)	Navázání kontaktu s klienty

4.3.1.2 Specifický cíl (opatření)	Přímá práce s klienty, poskytování terénní sociální práce
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifické cíle (opatření) jsou součástí 2 projektů OPZ: 1) Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0002788 - Projekt realizovalo Město Litvínov, 1.8.2016 - 31.7.2019 2) Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752 - Projekt realizovala Oblastní charita Most, 1.1.2017 - 31.12.2019 Projekty byly realizovány v plném rozsahu. Aktivitami projektů jsou Terénní programy. Obecného cíle i specifických cílů bylo dosaženo – blíže popsáno v kapitole 6.1: rozbor jednotlivých aktérů včetně výstupů jejich služeb.
4.3.2 Obecný cíl	Od roku 2016 je poskytováno odborné sociální poradenství 500 osobám ročně
4.3.2.1 Specifický cíl (opatření)	Identifikace individuálních potřeb klienta
4.3.2.2 Specifický cíl (opatření)	Stanovení individuálního cíle klienta
4.3.2.3 Specifický cíl (opatření)	Doprovázení klienta procesem volby vhodného postupu řešení situace
4.3.2.4 Specifický cíl (opatření)	Poskytnutí poradenství v potřebném rozsahu (bydlení, zaměstnání, dluhy, tvorba rodinného rozpočtu atd.)
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Projekt OPZ Komplexní program podpory sociálního začleňování v Litvínově CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006122 realizován Litvínovskou vzdělávací společností s.r.o. byl ukončen předčasně – plánovaný termín realizace 1.5.2017 - 31.12.2018. Službu zajišťuje Diakonie ČCE (mimo OPZ a SVL).
4.3.3 Obecný cíl	Od roku 2016 je poskytována sociální rehabilitace 18 osobám ročně.
4.3.3.1 Specifický cíl (opatření)	Nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu
4.3.3.2 Specifický cíl (opatření)	Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
4.3.3.3 Specifický cíl (opatření)	Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
4.3.3.4 Specifický cíl (opatření)	Pomoc při obstarávání osobních záležitostí
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifické cíle (opatření) jsou součástí projektu OPZ Realizace preventivních služeb charity v Litvínově 2 CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0004539, termín realizace byl mírně posunutý na 1.1.2017 - 31.12.2019.

	Projekt realizovala Oblastní charita Most v plném rozsahu. Obecného cíle i specifických cílů bylo dosaženo – blíže popsáno v kapitole 6.1: rozbor jednotlivých aktérů včetně výstupů jejich služeb
--	--

4.4 Priorita	Zajistit dětem a mládeži kvalitní (nepatologické) trávení volného času
4.4.1 Obecný cíl	Od roku 2016 je 220 dětí a mládeže starší 15 let ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí ročně klientelou NZDM
4.4.1.1 Specifický cíl (opatření)	Sociálně terapeutické činnosti
4.4.1.2 Specifický cíl (opatření)	Pomoc klientům při uplatňování práv, oprávněných zájmů, pomoc při obstarávání osobních záležitostí
4.4.1.3 Specifický cíl (opatření)	Poskytování základního sociálního poradenství klientům
4.4.1.4 Specifický cíl (opatření)	Nabídka volnočasových, výchovných a vzdělávacích aktivit
4.4.1.5 Specifický cíl (opatření)	Pomoc žákům s přípravou do školy
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifické cíle (opatření) jsou součástí projektu OPZ Realizace preventivních služeb charity v Litvínově , CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752, NZDM v Komunitním centru Janov. Projekt realizovala Oblastní charita Most v plném rozsahu, termín realizace byl posunut na 1.1.2017 - 31.12.2019. Obecného cíle i specifických cílů bylo dosaženo – blíže popsáno v kapitole 6.1: rozbor jednotlivých aktérů včetně výstupů jejich služeb.

4.5 Priorita	Zajištění zázemí pro potřebné sociální služby
4.2.1 Obecný cíl	Do roku 2018 bude zrekonstruována část nevyužívaných prostor penzionu pro seniory pro zřízení zázemí pro terénní sociální služby (APK, sociálně terapeutické dílny apod.)
4.2.1.1 Specifický cíl (opatření)	Rekonstrukce objektu
4.1.1.2 Specifický cíl (opatření)	Pořízení nezbytného vybavení
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ne	Nesplněno. Nevyužívané přízemní prostory penzionu pro seniory (dříve kultovní hospoda Automat) měly být zrekonstruované na zázemí pro sociální služby. Zázemí pro sociálně terapeutické dílny vzniklo v prostorách DSS Litvínov, p.o. a Základní školy speciální a Praktické školy Litvínov. Zázemí pro APK vzniklo v ul. Holešická blízko zázemí služby První krok. Nevyužívané prostory penzionu pro seniory byly využity pro vybudování 4 sociálních bytů (35. výzva IROP – viz priorita bydlení).

6 Hlavní zjištění

6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení

V SPSZ 2016 – 2018 nejsou jednoznačně definovány očekávané dopady nastavených opatření. Proto bylo při jejich stanovení vycházeno z analytické části SPSZ. Na základě těchto oblastí a v kontextu charakteru nastavených opatření, byly definovány následující 2 dopady:

- Snížení rizikového chování dětí a mládeže v SVL
- Zlepšení/stabilizace životní situace obyvatel v SVL

Podrobné **propojení cílů definovaných v SPSZ, výstupů plánovaných opatření a definovaných dopadů** je ilustrováno v následujících schématech.

Schéma 2: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti **BYDLENÍ**

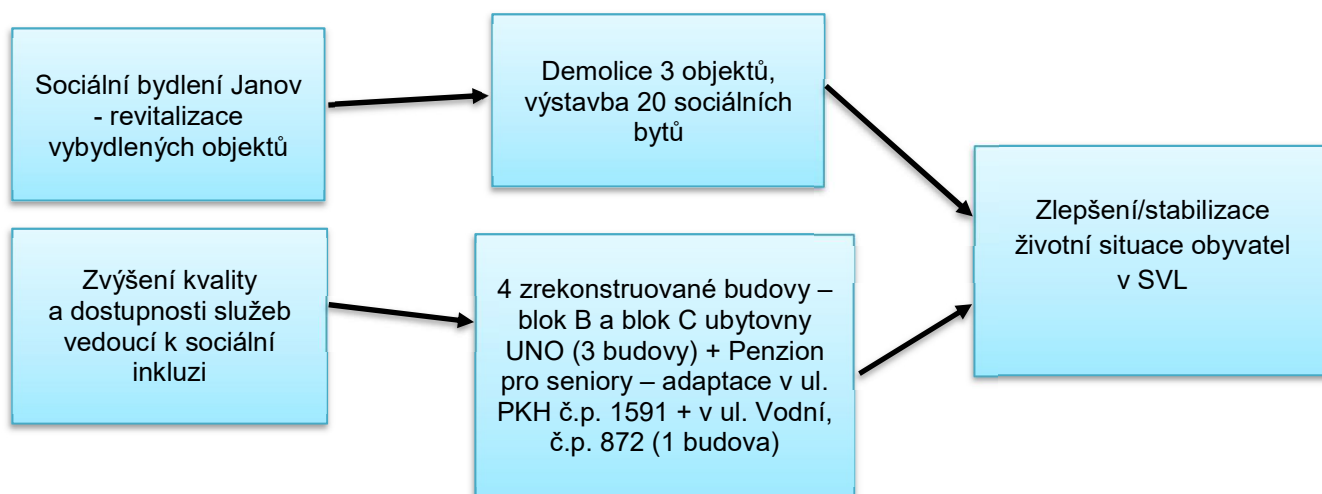

Schéma 3: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti **BEZPEČNOST**

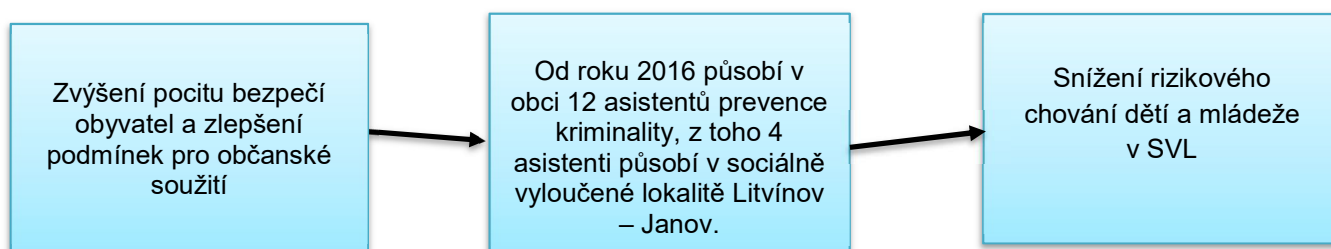
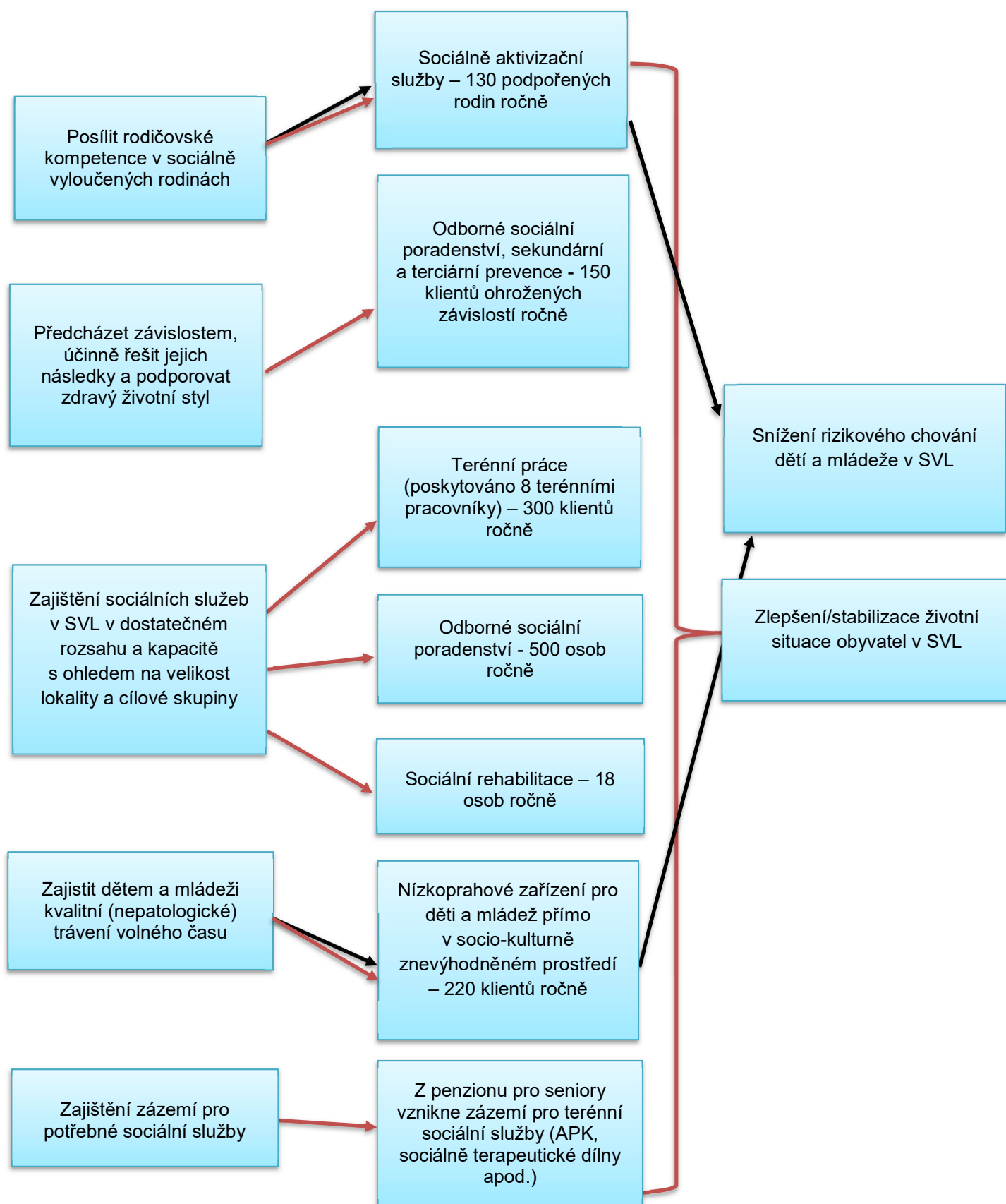

Schéma 4: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti **SOCIÁLNÍ SLUŽBY**

Výše uvedené tabulky věnované prioritám, cílům a opatřením na základě tematického zúžení ukazují, že nejlépe se daří realizovat opatření v oblasti bezpečnosti (i díky existenci pouze jediné priority) a nejrobustnější intervence probíhají v oblasti sociálních služeb. U oblasti bydlení bylo realizováno jen malé procento naplánovaných opatření.

Aktéry naplňování opatření SPSZ v oblasti **sociálních služeb s ohledem na podporu bydlení a bezpečnost** byly **nestátní neziskové organizace, organizační složka městského úřadu a asistenti prevence kriminality**.

Evaluační zpráva se proto věnuje popisu jednotlivých evaluovaných aktérů a jejich službám, včetně popisu jejich výstupů a výsledků, které budou dále zhodnoceny v kontextu jejich očekávaných dopadů.

Tabulka 8: Přehled evaluovaných projektů a jejich realizátorů

Realizátor	Název projektu	Poskytované služby
<i>Oblastní charita Most</i>	Preventivní programy v Rodinném centru Petrklíč, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005873	Rodinné centrum – konzultační a vzdělávací činnosti
	Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752	Sociálně aktivizační služby Terénní programy Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
	Realizace preventivních služeb charity v Litvínově 2, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0004539	Sociální rehabilitace
<i>Město Litvínov</i>	Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0002788	Asistenti prevence kriminality Terénní program Sociálně aktivizační služby
<i>Most k naději, z.s.</i>	Sociální protidrogová poradna, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006093	Odborné sociální poradenství

Oblastní Charita Most

Oblastní charita Most je samostatnou právnickou osobou zřízenou diecézním biskupem, je účelovým zařízením římskokatolické církve. Vznikla 17. února 2000. Zapsána je v rejstříku na Ministerstvu kultury (<https://www.charita-most.cz/>). V Litvínově a Janově působí od roku 2008. Provozuje zde širokou škálu zařízení: Rodinné centrum Petrklíč, Centrum pro děti Janováček, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Domino, Terénní programy, Odborné sociální poradenství, Sociálně rehabilitační programy, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Pro své služby v Litvínově – Janově využívá budovy bývalé zvláštní školy, na jejíž rekonstrukci získala prostředky z operačního programu NUTSII Severozápad v roce 2014. V rámci KPSVL byly podpořeny tyto projekty:

- Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752 – SAS

- Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752 – TP
- Realizace preventivních služeb charity v Litvínově 2, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0004539 – SR
- Realizace preventivních služeb charity v Litvínově, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003752, NZDM v Komunitním centru Janov
- Preventivní programy v Rodinném centru Petrklíč, OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005873

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Domino

Služba NZDM fungovala od zahájení projektu. Má ambulantní a terénní formu. Terénní forma je úspěšnější během letních měsíců, mezi tím co ambulantní forma je navštěvovanější v zimě. Klienti se v zařízení věnují jak volnočasovým aktivitám - využívají např.: stolní tenis, fotbálek, tak individuálním konzultacím. Nejčastější témata poradenství jsou problémy v rodině nebo v partnerských vztazích. Pracovníci uživatelům pomáhají se v těchto situacích zorientovat. Mezi další řešené situace patří problémy ve škole, pomoc s přípravou do školy, podpora při hledání zaměstnání či vyplňování různých formulářů. Zaměstnanci s uživateli (převážně se jedná o chlapce) uspořádali také několik besed, v rámci kterých mluvili o výhodách a nevýhodách zaměstnání či studia, o nebezpečných závislostech na OPL či hazardních hrách. Zpestřením práce byly poznávací výlety a důležitá škola slušného chování. Za úspěch lze bezesporu považovat postup některých uživatelů na učiliště nebo zvládnutý ročník. V rámci výchovných a vzdělávacích aktivit pomáhali pracovníci uživatelům s přípravou do školy, nebo např. s přípravou životopisu. V rámci klubu uživatele navštěvovali také hudební zkušebnu, tělocvičnu a posilovnu.

Tabulka 9: Výstupy služby NZDM

	2017	2018	2019
počet klientů	215	157	188
počet výkonů - ambulantní forma	5935	7227	587
počet výkonů - terénní forma	2943	537	181

Zdroj: Oblastní charita Most

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v Litvínově

SAS byly poskytovány ambulantní a terénní formou. Ambulantní forma probíhala v nově zrekonstruované budově Komunitního centra Janov, které se nachází přímo v lokalitě. Toto centrum nabízelo dostatečnou kapacitu jak pro skupinovou, tak individuální práci s klienty (konzultační místnost s dětským hracím koutkem - vybaveným hračkami pro děti, kanceláře zaměstnanců). Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti probíhaly většinou s celou rodinou a pracovníci při nich učily rodiče jak se učit s dětmi nebo jak vytvořit domácí rozpočet. Při zprostředkování kontaktu se společenským prostředím bylo klientům pomáháno např. komunikovat se školou, hledat vhodné zaměstnání, případně společenské uplatnění. V rámci sociálně terapeutických činností s klienty byly prováděny nácviky různých situací a činností, které rozvíjí osobní a sociální schopnosti členů rodin. Jednou z nejvyužívanější činností byla pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. V rámci

služby SAS je úzce navázána spolupráce s NZDM, OSP a Protidluhovým poradenstvím. V případě potřeby též existuje spolupráce s poskytovateli azylového bydlení. Důležitou součástí poskytování služby je také spolupráce s jinými institucemi v nejbližším okolí, které jsou zapojené do Komunitního plánování města Litvínova nebo lokálního partnerství (Sociální dávky SSP a HN, MÚ Litvínov - oddělení sociálně právní ochrany dětí, odbor sociální práce, ZŠ a MŠ v okolí, Protidluhová poradna, lékaři). SAS má pověření k výkonu SPOD. S pracovníky OSPOD se pravidelně setkává a řeší společné uživatele.

Tabulka 10: Výstupy služby SAS

	2017	2018	2019
počet klientů	61	60	89
počet výkonů - ambulantní forma	1334	1434	1636
počet výkonů - terénní forma	3898	3837	4017

Zdroj: Oblastní charita Most

Terénní programy

V terénu klienti nejčastěji řeší problémy s bydlením. Pracovníci klientům často pomáhají najít si náhradu za nevyhovující byt. Někdy je byt prostě malý, jindy zase je v naprosto nevyhovujícím stavu. V poslední době se v bytech velmi často vyskytují štěnice. Dalším důvodem pro řešení bytové situace jsou také konflikty: s majitelem, sousedy, či přímo v rodině. Druhým nejčastějším problémem jsou dluhy. Nejčastěji se jedná o dluhy z nebankovních půjček, někdy také za bydlení, či dluhy vůči městu. Vzhledem k malému stabilnímu příjmu, který klienti mají, jsou tyto problémy jen velmi obtížně řešitelné. Dále pracovníci klientům pomáhají vyhledat odborné či praktické lékaře, doprovázíme je na úřady či jiné instituce. Klientům je poskytováno také základní pracovní poradenství: vyhledávání nabídek, pomoc s domluvou pracovních pohovorů, tvorbou životopisů apod. Mezi samozřejmosti také patří pomoc s vyřizováním dávek státní sociální podpory nebo dávek v hmotné nouzi.

„Mezi významné problémy v řešení byly nepříjemnosti spojené s odpojením tří obytných domů od dodávek teplé vody a tepla. V těchto domech žila řada našich klientů. Vyjednávali jsme s majiteli bytů, se správcem objektu a také s pracovníky městského úřadu v Litvínově. Všichni naši uživatelé, kteří v těchto domech žili, se kromě jednoho odstěhovali jinam, bohužel ve dvou případech se uživatelé přestěhovali na ubytovnu (rozhovor s pracovnící Oblastní Charity Most).“

Tabulka 11: Výstupy služby TP

	2017	2018	2019
počet klientů	194	289	305
počet výkonů	3 478	6 090	5 868

Zdroj: Oblastní charita Most

Odborné sociální poradenství

Služba byla poskytována ambulantní i terénní formou. Největší zájem byl ze strany klientů o pomoc se sepsáním úředních dopisů (žádostí, dokumentů, odvolání), přičemž se nejčastěji jednalo o sepsání odvolání proti rozhodnutí, dále pak o pomoc s vypsáním formulářů (nejčastěji pro ÚP, MV apod.), sepisování náležitostí k okresním, případně krajským soudům (nejvíce sepisování žalob, návrhů a případně odporů, odvolání), předání informací z některého z odvětví práva (nejčastěji Občanský zákoník - sousedské vztahy, manželské vztahy, pracovněprávní vztahy, dědické právo) a o předání, vyhledání a zprostředkování kontaktu s úřady a institucemi (například dopisem, emailem). Koncem roku 2018 proběhla změna ve specializaci poradny, poradna se nyní zaměřuje především na protidluhové poradenství. V rámci tohoto jsou řešeny zakázky týkající se exekucí - ať již informování z oblasti exekučního práva, zprostředkování kontaktu s exekutorem, zmapování celkové situace (zmapování dluhů), případně obrana proti neoprávněné exekuci, nebo informování o podmínkách, průběhu a možnostech insolvenčního řízení, včetně podpory při vypracování návrhu na povolení oddlužení. Nově je často řešena zakázka týkající se pomoci při řešení problému s tzv. "šmejdy", ať již se týká například vyvázání ze smlouvy, která byla uzavřena za nápadně nevýhodných podmínek atd.

Tabulka 12: Výstupy služby OSP

	2017	2018	2019
počet klientů	85	163	110
počet výkonů - ambulantní forma	1 029	1 210	897
počet výkonů - terénní forma	504	301	427

Zdroj: Oblastní charita Most

Sociální rehabilitace

Služba byla poskytována v převážné většině ambulantní formou, pouze některé nácviky činností probíhaly v terénu. O některé činnosti popisované v projektové žádosti nebyl zájem - nácviky obsluhy zařízení, péče o domácnost, o oděvy, pomoc s úklidem, pomoc s nakupováním a vařením. Důvodem je zaměření na cílovou skupinu mentálně postižených, kteří žijí v Domově sociálních služeb nebo pokročili dále do chráněného bydlení, kde poskytovatelé těchto služeb tyto aktivity zprostředkovávají uživatelům sami. Uživatelé si z nabízených činností vybrali následující: Nácvik finanční gramotnosti (uživatelé vedeme k poznání hodnoty jednotlivých bankovek a mincí a učíme je plánování a dodržení finančního rozpočtu), nácvik čtení (předplatné časopisu), nácvik psaní, nácvik práce s PC (seznámení s PC, práce s emailem, vyhledávání na internetu), nácvik vnímání času a výuka hodin (převod hodin z digitálních na ručičkové a naopak - potřebné pro orientaci v jízdním řádu), nácvik orientace ve venkovním prostoru a dopravní výchovy. Nácvik hrubé motoriky, jemné motoriky (navlékání korálků, práce s nůžkami), nácviky didaktických her. Poměrně nově jsou uživateli služby osoby imobilní a špatně komunikativní, které služba podporuje mimo jiné i v interakci s ostatními osobami a díky službě se mohou zapojit do společenských aktivit. Někteří uživatelé viditelně pokročili v rámci nácviků, viditelně se zlepšily jejich znalosti a dovednosti v rámci například finanční gramotnosti a čtení. Někteří uživatelé získali i díky podpoře služby zaměstnání

Preventivní programy v Rodinném centru Petrklíč

V Rodinném centru probíhají přednášky, psychosociální aktivity, konzultační/informační činnost, besedy a poradenství. Terénní aktivity probíhaly v počátcích projektu oslovováním potenciálních účastníků projektu roznosem letáků. Aktivitu prováděli pedagogové projektu. Navštívili také základní a mateřské školy v okolí a zdravotnická střediska. Hovořili o aktivitách projektu s učiteli, řediteli, lékaři. Terénní aktivity proběhly také venku na hřišti nebo na procházce oslovováním a náhodným rozhovorem. Psychosociálními aktivitami jsou myšleny především skupinové hry, které jsou zaměřeny na rozvoj kompetencí rodičů a rozvoj dítěte. V rámci poradenství se nejvíce řeší témata spojená s podporou rodin v jejich úsilí zlepšit svou nepříznivou životní situaci a vytvoření bezpečného prostředí pro zdárný vývoj dětí. Opět se zde řešily problémy s bydlením, sociální dávky a základní pracovní poradenství.

Organizační složka Sociální služby První krok

Město Litvínov provozuje terénní programy a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi od roku 2010. V roce 2013 se stalo detašované pracoviště organizační složkou Městského úřadu s názvem Sociální služby První krok. Sídlo má organizační složka přímo v Janově v ul. Holešická.

V org. sl. První krok působí celkem 6 sociálních pracovníků, přičemž sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi pokrývají 3 úvazky a terénní programy 2 úvazky. 1 úvazek představuje pracovní pozici vedoucího služeb. Od srpna 2016 je služba financována z projektu *Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova*. Součástí tohoto projektu bylo také zaměstnání 12 asistentů prevence kriminality, cílem projektu je zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením v SVL na trhu práce. Od poloviny roku 2019 se v rámci soc. služeb 2 pracovníci věnují také přímo prevenci ztráty bydlení – poskytují sociální a základní právní poradenství v této oblasti.

Sociální pracovníci považují za největší problém v sociálně vyloučené lokalitě Janov velkou migraci místních obyvatel. Průběžně dochází k mapování problematických rodin za účasti asistentek prevence kriminality. Dále úzce spolupracují s oddělením SPOD a Úřadem práce ČR, kontaktním pracovištěm Litvínov (oddělením dávek pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory). Pracovníci se také potýkali s problémem odpojování veškerých médií v bytových domech v SVL Janov. Pracovníci Prvního kroku Litvínov intenzivně docházeli do „postižených“ ulic a rodinám nabízeli pomoc při hledání nového bydlení. Někteří této pomoci využili a začali intenzivněji spolupracovat na vyhledávání vhodnějšího bydlení a záležitostí s tím spojených. Sociálním pracovníkům se podařilo být v úzkém kontaktu s pronajímateli bytů. I přes to se však nedaří umístit některé rodiny a to z důvodů opakovaných dluhů na nájemném, ničení a znečišťování bytů nebo pro více četnost rodiny. Sociální pracovníci se dále setkávají s problémy, jako jsou nekonečné dluhy, exekuce a řešení sociálních dávek. Snaží se komunikovat s exekutory, vyjednávají splátkové kalendáře, případně sjednávají uživatelům schůzku s bezplatným právníkem, který se jim snaží pomoci.

Přehled činností organizační složky:

- Zajišťuje zpracování a analýzu odborných podkladů, metodik, statistických údajů za organizační složku.

- Vede spisovou dokumentaci jednotlivých klientů.
- Podílí se na tvorbě, organizaci a realizaci aktivit prevence kriminality Města.
- Účastní se porad odboru sociálních věcí a školství, setkávání nestátních neziskových organizací, v případě potřeby pak Komise sociálně právní ochrany dětí.
- Spolupracuje s obecními a městskými úřady, městskou policií, orgánem sociálně právní ochrany dětí, se školami, dětskými domovy, ústavy pro mládež, zdravotnickými zařízeními a jinými odbornými pracovníky (psycholog, psychiatr), středisky výchovné péče, pedagogicko-psychologickou poradnou, Úřadem práce ČR, ubytovnami, zařízeními sociálních služeb.
- Na žádost orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo Úřadu práce ČR poskytuje potřebné a nezbytné údaje o konkrétních klientech.
- Poskytuje klientům sociálně právní poradenství, výchovné poradenství, účastní se jednání v zájmu klientů s jinými odborníky, soudy, správními orgány, nestátními organizacemi a dalšími institucemi.
- Vyhledává klienty sociální práce v jejich přirozeném prostředí; provádí posouzení životní situace rodiny. Plánuje s klienty cíle pomoci, činnosti, metody a kroky, které povedou k jejich naplnění.
- Realizuje přímou sociální práci s klienty zaměřenou na změny jejich chování; působí na prohlubování a upevňování základních hygienických a společenských návyků, na prohlubování pracovních návyků.
- Zprostředkovává jednání klientů se subjekty v jejich sociálním prostředí (vlastníky domů a bytů, obyvateli obce či komunity, věřiteli, policií apod.). V případě potřeby je doprovází.
- Podílí se na projektu "Prostupné bydlení" - připravuje podklady k žádosti klienta o zařazení do projektu pro jednání komise, provádí průběžné hodnocení spolupráce klienta zařazeného do projektu a navrhuje další opatření.

Tabulka 13 a Tabulka 14: Výstupy projektu Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova

Terénní programy			
	2017	2018	2019
Počet klientů (na smlouvu)	16	9	9
Počet nových zájemců	402	230	81
Počet kontaktů	319	118	77
Počet výkonů	658	679	364

Zdroj: org. sl. Sociální služby První krok

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi			
	2017	2018	2019
Počet klientů (na smlouvu)	34	26	22
Počet nových zájemců	227	189	152
Počet kontaktů	345	127	181
Počet výkonů	968	1 296	1 158

Zdroj: org. sl. Sociální služby První krok

Most k naději, z.s.

Spolek Most k naději (dále jen MONA) je právnickou osobou, která vznikla v roce 1995. Při zrodu MONA tehdy stáli významné odborné, podnikatelské i politické špičky, ale také zástupci neziskového sektoru. Samotný vznik organizace byl motivován zhoršující se situací v oblasti zneužívání drog a nárůstu HIV/AIDS, dále pak sociálně vyloučenými komunitami a lokalitami, včetně stále gradujícího rozvoje sociálních patologií v nejpostiženějších částech severočeského regionu (MONA, 2020).

Organizace působí v ústeckém a libereckém kraji. V libereckém kraji provozuje zejména K-Centra, Terénní programy, Služby sociální prevence a Dům na půl cesty. V ústeckém kraji realizuje dohromady 11 různých služeb, opět jsou to zejména K-Centra, Terénní programy, Centrum pro rodinu a následnou péči, Krizovou poradnu nebo Sociální protidrogovou poradnu Janov, která byla podpořena z projektu OPZ.

V Litvínově - Janově MONA provozuje Terénní program, poskytující harm reduction služby, tedy především výměnu injekčního materiálu a základní zdravotní a sociální poradenství. Dále projekt SPP (viz níže) a v současné době také vznikající Služby primární prevence (služba se rozjíždí, v současné době probíhají besedy ve školách a navazuje se spolupráce).

Projekt Sociální protidrogová poradna Janov je sociální služba, která je poskytována ambulantní i terénní formou. Služba poskytuje odborné sociální poradenství zaměřené na oblast drogové problematiky a závislostního chování, k závislosti je přistupováno jako ke komplexnímu problému.

„Poradna vznikla na základě absence a poptávky tohoto druhu služby a to nejen ze strany obyvatel sociálně vyloučené lokality Litvínov – Janov, ale také města Litvínov. Cílovou skupinou jsou lidé starší 15 let, kterých se drogová problematika jakýmkoliv způsobem dotýká. Nejedná se tedy pouze o uživatele drog, ale také jejich blízké a rodinné příslušníky, kteří drogy přímo neužívají, ale tato problematika jim nějakým způsobem ovlivňuje život. Další cílovou skupinou jsou obyvatelé Litvínova a Janova, kteří mají zájem informovat se o drogové problematice. Služba kladě obzvlášť důraz na principy: anonymitu, mlčenlivost a diskretnost, neboť v této SVL jsou obyvatelé velmi uzavření a nedůvěřiví. Z celkového počtu klientů je podle našich odhadů cca 80% romské menšiny. Práce s romskými rodinami je velmi specifická a často vede ke složitým tématům. Klienti jsou ovlivňováni svými rodinami, které negativně působí na žádoucí změnu jejich života (MONA, 2017).“

Poskytované služby:

Základní poradenství – v rámci této služby jsou klientům poskytovány potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé a obtížné sociální situace, poskytování informací o možnostech výběru druhu sociálních služeb a možnostech využívání běžně dostupných zdrojů pro zabránění sociálního vyloučení.

Odborné poradenství – poskytnutí poradenství v oblasti drog, motivační konzultace, zprostředkování léčby, informace o detoxu, detoxikační léčbě, léčebnách a komunitách, poskytování krizové intervence, poskytování informací z oblasti zdravotní, sociální a právní.

Program „Chci do práce“ – jde o poradenství z oblasti trhu práce, podpora a pomoc klientům se zorientovat na trhu práce, přístup na internet, pomoc při vyřizování potřebných dokumentů, tj. občanský průkaz, opis, výpis trestního rejstříku, apod., pomoc s přípravou na pracovní pohovor, sepsání životopisu.

Doplňkové služby – v rámci terénního programu screeningové testování na infekční a pohlavní nemoci (MONA, 2020).

Tabulka 15 a Tabulka 16: Výstupy projektu Sociální protidrogová poradna

	2017	2018	2019	Celkem
Počet kontaktů	166	268	245	679
Počet výkonů	288	459	344	1 091
Počet nových klientů	50	102	62	214
Počet klientů celkem	50	141	131	X

Téma výkonů (poradenství)	2017	2018	2019	Celkem
Harm reduction + závislost	52	119	132	303
Problémy v rodině	25	30	26	81
Problémy s bydlením	23	27	25	75
Pracovní poradenství	28	11	8	47
Sociální poradenství	15	21	10	46
Dluhové poradenství	0	4	2	6
Krizová intervence	10	11	8	29

Zdroj: Most k naději, z.s.

6.1.1 Dopad 1 Snížení rizikového chování dětí a mládeže v SVL

V začátku je třeba uvést, že **zásadním limitem při měření dopadu je absence šetření na úrovni osob žijících v SVL** (klientů služeb či konečných příjemců podpory), které neumožňuje lépe situaci analyzovat, získat plnohodnotnou zpětnou vazbu od klientů ani triangulovat získaná data a plnohodnotně potvrdit závěry. Bohužel ani evaluovaní aktéři nedisponují žádnými výsledky z šetření, během nichž by oni sami zjišťovali dopady svých služeb na klienty. **Dalším limitem je přístup k datům ze strany jednotlivých aktérů.** Každý realizátor si vede jiný typ statistik, jinak nad úkony a záznamy přemýšlí. Je proto velmi obtížné data porovnávat. Situaci sběru dat rovněž ztěžuje fluktuace pracovníků. Někteří respondenti (pracovníci organizací) začali pracovat na pozicích až v průběhu implementace SPSZ 2016 – 2018 a neměli tak informace k období před svým nástupem.

Na podobě dopadu 1 *Snížení rizikového chování dětí a mládeže v SVL Janov* se dle výše uvedených schémat podílí v oblasti bezpečnost Asistenti prevence kriminality (financování z projektu OPZ), v oblasti sociálních služeb pak NZDM Domino a SAS Oblastní charity Most a SAS Sociálních služeb První krok Města Litvínova. Dále se na něm podílí i Preventivní programy v Rodinném centru Petrklíč Oblastní charity Most. Určitou míru lze připsat také vznikajícím Službám primární prevence Mostu k naději, z.s (mimo schéma 4).

Kromě uvedených organizací a služeb se na snížení rizikového chování dětí a mládeže v Janově **mimo OPZ** ještě podílí tito aktéři:

- ZŠ a MŠ Litvínov – Janov,
- Odbor sociálních věcí a školství,
- Klub Jaklík Městské policie Janov,
- Městská policie Litvínov.

V tabulce 17 jsou popsány ukazatele, jimiž je možné dopad realizovaných opatření prokázat. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy.

Tabulka 17: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 1

Dopad	Evaluační ukazatele
<i>Snížení rizikového chování dětí a mládeže v SVL Janov</i>	• změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a snížení rizikového trávení volného času • změna kapacity sociálních služeb za dané období • změna spolupráce NNO a škol • změna/udržení školní docházky • změna ve studijním prospěchu • snížení páčání trestných činů dětmi a mládeží

1) Změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a snížení rizikového trávení volného času

O změnu v této úrovni usilují všichni oslovení respondenti. Z popisu evaluovaných aktérů a jejich služeb, stejně jako z nejčastějších témat poradenství, lze soudit, že daný ukazatel se daří naplňovat. Cílem všech aktivit v rámci SAS i NZDM je ovlivňovat postoj jednotlivce směrem k posílení jeho sociálních dovedností. Dokládá to např. tento výňatek z rozhovoru:

„V rámci SAS spolupracujeme s celými rodinami a řešíme vždy to, co aktuálně potřebují. V případě dětí se to nejčastěji týká školní docházky a trávení volného času. Není tady mnoho možností, jak volný čas trávit smysluplně. Během léta děláme i různé akce, besedy (rozhovor První krok).“

ZŠ a MŠ Litvínov – Janov, Odbor sociálních věcí a školství, Klub Jaklík Městské policie Janov a Městská policie Litvínov se pravidelně podílejí na prevenci kriminality v lokalitě. Janovská škola je jediným institucionálním aktérem poskytující organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež. Odbor sociálních věcí a školství, Městská policie a preventistka

městské policie provozující volnočasový klub Jaklík⁵ chystají ročně stovky besed a veřejných akcí se zaměřením na smysluplné trávení volného času. Konkrétně preventistka městské policie uspořádala v roce 2016 229 preventivních akcí, v roce 2017 jich bylo 208 a v roce 2018 213 (Plán prevence kriminality města Litvínov na 2020 – 2025). Je tedy vidět, že aktéři stojící mimo podporu OPZ jsou z hlediska realizace výchovně vzdělávacích preventivních akcí velmi činní. Velice populární je v lokalitě zejména volnočasový klub Jaklík.

„Jaklík je zařízení pro děti od 6 do 15 let, které je provozované Městskou policií Litvínov a sídlí v Janově uprostřed sídliště v ulici Gluckova 233. V nízkoprahovém centru si denně (bez jakékoliv úplaty) mohou děti žijící v sociálně vyloučené lokalitě Janov hrát s hračkami i na počítači, tvoří výrobky z různých materiálů rozmanitými technikami. Pracovník klubu také pomáhá s domácí přípravou do školy, při tvorbě referátů, domácích úkolů. Umožňuje dětem strávit odpoledne za dodržení stanovených pravidel slušného chování, přesto ve volnějším režimu, než jaký je nastaven ve škole. Pravidelně jsou pro děti připravovány tzv. jednorázové akce, děti se mohou i bez přihlášení zúčastnit. Veškerou činnost řídí preventistka Městské policie v Litvínově, běžný dozor a každodenní aktivity v klubu provádí spolu terénním pracovníkem pro volnočasové aktivity (mzdové náklady hrazeny z projektů ÚP ČR). Na jednorázových akcích, příměstském táboře a celoročních projektech se podílí také Asistentky prevence kriminality (SPSZ 2016 – 2018, s. 21).“

Velmi úspěšní jsou v naplňování tohoto ukazatele Asistentky prevence kriminality. Jsou to osoby, které lokalitu a její obyvatele dobře znají. Mezi obyvateli mají určitý respekt. Nevykonávají pouze dohled, ale přímo ovlivňují jednání jednotlivců. Spolupracují se školou i sociálními pracovníky, jsou schopny nabízet a vykonávat potřebnou podporu.

2) Změna kapacity sociálních služeb za dané období

V rámci všech projektů podpořených z OPZ působících v Janově byla pro období od konce roku 2016 nebo začátku roku 2017 navýšena kapacita poskytovaných služeb – byl navýšen počet úvazků a tudíž se i zvýšil reálný počet klientů ve srovnání s obdobím před implementací SPSZ, viz tabulky výstupů u jednotlivých aktérů. Počet kontaktů a výkonů se nezvýšil jedině u služby NZDM Oblastní charity Most. V některých projektech byla nejvyšší čísla na začátku – kvůli prvotnímu nakontaktování klientů. Dle výpovědí jednotlivých aktérů byla tato změna nutná a snížení počtu úvazků si již nedokáží představit.

„Ted’ máme vlastně 6 + 6 holek na Litvínov, jsou rozdělené v párech podle místních částí. V Janově jsou 4, je tam naše nejzkušenější asistentka. V současné době si vůbec nedovedu představit, že bychom museli snížit jejich počet (rozhovor mentor APK).“

Všechny projekty přesáhly počtem klientů, kontaktů a výkonů očekávané indikátory.

3) Změna spolupráce NNO a škol

Během fungování sociální protidrogové poradny (SPP) organizace Most k naději vzešla pracovníkům silná poptávka po službách primární prevence. Pracovníci organizace úzce spolupracují s preventistkou městské policie i s janovskou základní školou. Primární

⁵ O klubu Jaklík se v SPSZ pojednává jako o nízkoprahovém klubu; klub je ale provozován MěP a dle litery zákona č. 108/2006 Sb. se nejedná o registrovanou sociální službu podle § 62. V textu je proto nazýván jako volnočasový.

prevence je v začátcích svého fungování. Mimo ni dělají i seznamovací besedy v rámci SPP, chodí do škol a představují poradnu.

4) Změna/udržení školní docházky a změna ve studijním prospěchu

V rámci služby NZDM a služby SAS poskytuje Oblastní charita Most pravidelně doučování. Přestože je to něco v NZDM nad rámec poskytovaných služeb, je to dle pracovnice Charity to, co děti pravidelně chtějí: „*Doma se s nimi nikdo neučí, rodiče to po nich nechtějí nebo na to nemají vhodné podmínky.*“ Nezřídka se stává, že klient přinese nějakou dobrou známku, dokončí ročník, případně se dostane na odborné učiliště. Pracovníci charity též poskytují informace a podporu v oblasti budoucího směřování, výběru zaměstnání, apod.

Doučování též poskytují pracovníci sociální služby První krok. Pokud je o to v rodině zájem, mohou klienti pro tuto činnost využít jak ambulantní, tak terénní formu služby. V rámci SAS pracovníci akcentují důležitost školní docházky, pracují s rodiči na zvyšování jejich rodičovských kompetencí. Výjimku tvoří ty rodiny, které jsou velmi zužované chudobou, resp. kumulací různých sociálně-patologických jevů (např. závislost, dlouhodobá nezaměstnanost, předluženost), slovy pracovníka: „*Když děti nemají co jíst ani kde spát, jak chcete řešit školní docházku. Je třeba se postarat o základní životní potřeby.*“

5) Snížení páčání trestných činů dětmi a mládeží

Přes to, co všechno uvedené organizace v lokalitě Janov pravidelně poskytují za služby s cílem předcházet páčání trestných činů dětmi a mládeží, nedaří se trestnou činnost snižovat. Tabulka 18 nabízí vývoj v počtech klientů kurátora pro děti a mládež.

„Největší podíl z hlediska řešené problematiky představují výchovné problémy. Alarmující je, že 2/3 z počtu dětí s výchovnými problémy jsou již mladší 15 let. Trestná činnost dětí mladších 15 let v roce 2019 výrazně vzrostla. Při realizaci preventivních aktivit odboru vycházíme ze závěrů vyplývajících ze statistických údajů. Jedná se zejména o zaměření aktivit na věkově mladší děti, a orientaci na vhodné aktivity s ohledem na výchovné problémy (Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025, s. 22).“

Tabulka 18: Vývoj v počtech klientů kurátora pro děti a mládež orgánu SPOD Litvínov

	2017	2018	2019
Celkem klientů	248	235	292
Trestná činnost celkem	17	25	68
• z toho do 15 let	12	14	44
• z toho mladistvých	4	11	21
Přestupky celkem	54	12	10
• z toho do 15 let	0	0	0
• z toho mladistvých	54	12	10
Výchovné problémy celkem	186	139	322
• z toho do 15 let	86	89	237
• z toho mladistvých	100	50	83

Zdroj: Městský úřad Litvínov, Odbor sociálních věcí a školství

Shrnutí dopad 1:

Vzhledem k naplňování uvedených ukazatelů je otázkou, jestli jsou intervence dobře zacíleny, resp. zda nabídka služeb adekvátně reaguje na poptávku dětí a dospívajících. **S ohledem na rostoucí počet mladších dětí s výchovnými problémy je možné uvažovat o zařazení více aktivit pro menší děti.** Zejména v případě pravidelných volnočasových aktivit – je to pouze janovská základní škola, která tuto oblast obstarává. Z hlediska osvětových aktivit je lokalita vzhledem k výše uvedenému dobře saturovaná. Též se podařilo překročit plánovaný počet indikátorů (počty klientů a počty výkonů) všem projektům financovaných z OPZ. Překvapující je ovšem snižující se počet klientů jediné NZDM v lokalitě. S ohledem na situaci si lze představit spíše opačný trend. Klub Jaklík, provozován MěP a nabízející obdobné služby, co NZDM Domino, vykazuje spíše zvyšující se počet zájemců o službu a stabilní vysoký počet klientů. Přestože výstupy projektů zacílené na zkoumaný dopad vykazují velmi vysoká čísla, dopad intervencí na skupinu dětí a mládeže v lokalitě Janov v oblasti snižování rizikového chování není příliš viditelný. **O úspěších lze uvažovat spíše v rovině jednotlivců.**

6.1.2 Dopad 2 Zlepšení/stabilizace životní situace obyvatel v SVL

Všechny sociální služby, jejichž činnost byla popsána v kapitole 6.1, usilují o zlepšení/stabilizaci životní situace osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. V tabulce 18 jsou opět popsány ukazatele, jimiž je možné dopad realizovaných opatření prokázat. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy.

Tabulka 19: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 2

Dopad	Evaluační ukazatele
<i>Zlepšení/stabilizace životní situace obyvatel v SVL</i>	• změna kapacity sociálních služeb za dané období • změna v zaměstnanosti osob • změna v dluhové situaci osob • změna v životní (sociální a zdravotní) situaci osob se závislostí • změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a udržení si bydlení • změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k rozvoji rodičovských kompetencí • snížení výskytu krizových rodinných situací (vyžadující intervenci OSPOD u klientů)

1) Změna kapacity sociálních služeb

Jak bylo popsáno výše v dopadu 1, všem službám podpořeným z projektů OPZ působících v Janově byla pro období od konce roku 2016 nebo začátku roku 2017 navýšena kapacita – byl navýšen počet úvazků a tudíž se i zvýšil reálný počet klientů ve srovnání s obdobím před implementací SPSZ, viz tabulky výstupů u jednotlivých aktérů. Všechny projekty přesáhly počtem klientů, kontaktů a výkonů očekávané indikátory.

2) Změna v zaměstnanosti a dluhové situaci osob

Jak bylo uvedeno v kapitole 3, sídliště Janov se dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti a předluženosti jeho obyvatel. Oba aspekty spolu úzce souvisí, neboť vysoké dluhy snižují ochotu předlužených hledat si standardní zaměstnání kvůli exekucím na mzdu. V oblasti zaměstnanosti byl z OPZ podpořen projekt Pracovní poradny Libuše, bohužel byl předčasně ukončen z důvodu nízkého zájmu cílové skupiny. Organizaci se naprosto nedařilo naplňovat plánované indikátory. Evaluovaní aktéři opakovaně při své práci naráží na nízkou motivaci cílové skupiny k hledání a zejména pak udržení si zaměstnání. Dle slov manažerky SPSZ:

„Klienty musíte neustále hledat, uhánět je. Nejsou schopni řešit věci v dlouhodobější perspektivě. Nechtějí pracovat. Problém je hlavně v dětech, nemají plány, sny. Jejich strategie je „vyjdu ZŠ a půjdu na pracák, ten mi zaplatí.“ 20 let řešíme stejné rodiny, stejné problémy.“

Nízkou motivaci potvrzuje i pracovnice Mostu k naději:

„Služby tady jsou, někdy si říkám, že to tady mají všechno až pod nosem, ale zájem není úplně velký. Oni nevnímají, že mají problém, že potřebují s něčím pomoci.“

Sociální služby, působící v lokalitě Janov, poskytují pravidelně základní pracovní a dluhové poradenství, v důsledku nízkého zájmu klientů jsou však tato poradenství spíše okrajová. Organizace První krok jako jediná spolupracuje s dluhovou poradnou, avšak externí poradkyně dochází pouze 1x týdně na pár hodin. Chybí rozsáhlejší dluhové poradenství, příp. právní služby v této oblasti (např. občanská poradna). Přesto se od roku 2016 situace na trhu práce zlepšila. ÚP ČR aktuálně (11. 1. 2021) eviduje v místní části Janov 377 uchazečů o zaměstnání (UoZ) s délkou evidence: 1. kratší než 6 měsíců = 173 UoZ, 2. 6 až 12 měsíců = 124 UoZ, 3. 12 až 24 měsíců = 53 UoZ, 4. delší než 24 měsíců = 27 UoZ. V Janově tedy eviduje ÚP v současné době pouze 8,38 % nezaměstnaných osob z celkového počtu 4 500 obyvatel. Důvodem tohoto zlepšení je ovšem spíše ekonomická konjunktura ČR posledních let, než dopad evaluovaných opatření. Oblast zadlužení v meziročním srovnání doby před implementací a po implementaci SPSZ takové úspěchy nezaznamenala. Naopak v roce 2019 bylo v Litvínově 4322 osob v exekuci, mezitím co v roce 2016 jich bylo 4 283 (viz kap. 3). Lze konstatovat, že dluhová situace obyvatel Janova stagnuje, zlepšení v oblasti zaměstnanosti může být přičítáno celkovému zlepšení ekonomiky a rozvoji šedé ekonomiky sociálně vyloučených osob (tzv. práce na černo).

3) Změna v životní (sociální a zdravotní) situaci osob se závislostí

Osobám se závislostmi v Janově dlouhodobě pomáhá organizace Most k naději. Provozuje zde 2 typy služeb: Terénní program (depistáž závislých osob na inkriminovaných místech a výměna injekčního materiálu) a Sociální protidrogovou poradnu. Organizace usiluje o snižování zdravotních a sociálních rizik souvisejících s užíváním návykových látek. Za úspěch ve stabilizaci životní situace klientů jsou považovány změny, jako je třeba prodloužení intervalů klienta mezi dávkami drogy,

přechod z nitrožilního užívání drog na bezpečnější formy, zařazení do legální substituce, schopnost klienta udržet si práci a bydlení, případně starat se o rodinu, apod. Ve službách terciární prevence i odborného sociálního poradenství je velmi složité určit počet klientů, kterým se zdárně daří abstinovat. U mnohých klientů je proto považováno za pozitivní dopad například to, že se rozhodnou přistupovat k řešení své závislosti aktivně. Úspěšnost aktivit a pozitivní dopad na cílovou skupinu je tedy hodnocen skrze naplňování individuálních plánů klientů a samotný úspěch sociální služby je u každého klienta definován individuálně.

4) Změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a udržení si bydlení

Krise bydlení je problémem nejpálčivějším. Janovské sídliště je exemplárním příkladem, jak se může privatizace bytového fondu jdoucí ruku v ruce s obchodováním s chudobou podepsat na devastaci dříve perspektivního sídliště. Situace v Janově je specifická tím, že zde vedle sebe žije majorita s minoritou – není to sídliště typu Chanov, kde se koncentruje výhradně minorita. Starousedlíci koexistují s rodinami, které přicházejí do Janova z různých koutů republiky, mnohdy zde nezůstávají dlouho, na jejich místo přicházejí opět nové, sociálně slabé rodiny. Před prakticky neobyvatelnými panelovými domy se poflakují děti a mladiství, kteří nemají žádnou možnost svůj volný čas trávit nějak smysluplně. To vše eskaluje do velkého napětí, které je v lokalitě všudypřítomné.

Naštěstí pro Janov a město Litvínov, vedení města, poskytovatelé sociálních služeb, represivní složky a další veřejnoprávní organizace typu OSPOD si velmi dobře uvědomují, co je příčinou krise bydlení. Institucionální aktéři na poli problematiky sociálního začleňování spolu dokáží kvalitně komunikovat, jsou schopni spolupracovat při řešení obtížnějších problémů některých rodin. Naprosto převažujícím tématem všech poradenství ve službách TP a SAS jsou problémy s bydlením. Pracovnice Oblastní charity Most i pracovnice Sociálních služeb První krok potvrzují, že nejvíce jsou probíhající i ukončené individuální plány klientů zaměřeny na prevenci ztráty bydlení. Bohužel žádná z organizací nedisponuje statistikou, která by vykazovala počet plánů s tímto zaměřením. V Sociálních službách První krok byli v roce 2020 vyčleněni 2 pracovníci přímo na agendu Prevence ztráty bydlení. I přes absenci přesných výstupů lze konstatovat, že k naplnění ukazatele v oblasti zvyšování gramotnosti a udržení si bydlení dochází. Úspěšnost intervencí a dopad lze opět hodnotit v rovině jednotlivců, skrze naplňování individuálních plánů klientů.

5) Změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k rozvoji rodičovských kompetencí

Na rozvoj rodičovských kompetencí se zaměřují aktivity v rámci SAS a v Rodinném centru Petrklíč. Pracovníci řeší s klienty, jak vytvářet bezpečné prostředí pro výchovu dětí, učí je, jak se s dětmi učit, jak komunikovat se školou, vytváří s nimi pro děti jídelníček apod. Za úspěch ve stabilizaci/zlepšení životní situace jsou považovány změny jako například: čerstvě nakoupené jídlo v ledničce, dítě má napsané úkoly, chodí do školy, v bytě je uklizeno, apod. I v případě tohoto ukazatele lze úspěšnost intervencí hodnotit pouze v rovině jednotlivců, skrze naplňování individuálních plánů.

6) Snížení výskytu krizových rodinných situací (vyžadující intervenci OSPOD u klientů)

Situace výskytu krizových situací v rodině, které vyžadují intervenci OSPOD, není za poslední 3 roky příznivá (viz tabulka 20). Významně klesl počet tzv. živých případů, rodin, se kterými se v tom kterém roce pracovalo. Namísto toho průběžně roste počet dětí s nařízenou ústavní výchovou a počet dětí svěřených do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče. Počet rodin, které byly nově přijaty do evidence osob, se snížil oproti roku 2017, ale zvýšil oproti roku 2018. Počet dětí, nad jejichž výchovou byl stanoven soudní dohled, se v zásadě drží na stejných číslech. Je tedy patrné, že Litvínov se stále potýká s velkým počtem rodin ve velmi obtížných životních poměrech.

Tabulka 20: Klientela sociálních pracovníků odd. SPOD v letech 2017, 2018, 2019

	2017	2018	2019
Do evidence OSPOD přijato nových rodin	623	528	561
Živé případy (případy se kterými se v roce pracovalo)	1967	1234	1309
Pracovníci OSPOD ustanovení kolizními opatrovníky	478	571	532
Celkem evidováno dětí svěřených do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče	64	79	82
Celkem evidováno dětí, nad jejichž výchovou byl stanoven soudní dohled	22	22	19
Celkem evidováno dětí s nařízenou ústavní výchovou	83	88	101/43 ze SVL Janov

Zdroj: Městský úřad Litvínov, Odbor sociálních věcí a školství

Shrnutí dopad 2:

Na zlepšení/stabilizaci životní situace osob v SVL se výrazně podepsalo navýšení kapacity sociálních služeb. Některé služby ztrojnásobily počet úvazků oproti stavu před implementací SPSZ. Služby posílily své terénní i ambulantní kapacity a dle výpovědí příslušných aktérů (poskytovatelů) jsou v současné době poskytovány v dostatečném množství i diverzitě. V meziročním srovnání mezi lety 2014 a 2019 se v Litvínově i v místní části Janov výrazně snížila míra nezaměstnanosti a to i té dlouhodobé, která je hlavním problémem sociálně vyloučených osob. Toto zlepšení však nelze připsat evaluovaným opatřením, spíše k němu došlo díky ekonomické konjunktře ČR posledních let. Stav zadluženosti obyvatel se v meziročním srovnání spíše zhoršil. Ve městě Litvínově sice existují specializované dluhové poradny, je ale otázkou, na kolik jsou využívány obyvateli ze SVL. Lze usuzovat, že v Janově chybí provázaná spolupráce s dluhovým poradenstvím, potažmo s občanskou poradnou, která by efektivněji dokázala řešit problémy s předlužením. Na zlepšení situace závislých osob se podílí organizace Most k naději, která v lokalitě provozuje terénní program a Sociální protidrogovou poradnu. Všichni evaluovaní aktéři spolupracují s klienty na zvyšování dovedností a schopností potřebných k rozvoji rodičovských kompetencí a udržení si bydlení. Tato 2 témata se nejčastěji objevují v individuálních plánech

klientů. Na sídlišti bohužel přetrvává problém vysokého počtu dětí s nařízenou ústavní výchovou a počtu dětí svěřených do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče. Dle výše uvedeného je patrné, že životní situace obyvatel Janova se za dobu implementace opatření vycházejících ze SPSZ mírně zlepšila, resp. nezhoršila.

6.2 Naplňování cílů KPSVL

6.2.1 Adresnost a relevance

Na území ORP Litvínov se nachází dle informací dostupných analýz se svým počtem 4 500 obyvatel největší sociálně vyloučená lokalita v ČR – místní část Janov. Kromě Janova se ve městě nachází ještě 2 sociálně vyloučené ubytovny – Šumná a UNO. Navíc je Litvínov situován ve strukturálně znevýhodněném regionu, takže SPSZ celkově reagoval na zvýšenou sociální zátěž v území. Při strategickém plánování byla akcentována tematická oblast sociálních služeb, průřezově se dotýkající oblasti bydlení a bezpečnosti. **Cíle a opatření SPSZ v oblasti bydlení nebyly dostatečně vhodně nastavené, neboť dotační tituly neodpovídaly potřebám města, proto bylo několik projektů nerealizovatelných** (v důsledku přechodu na KPSVL, v době plánování nebyly známy podmínky výzev). V oblasti bezpečnost byly cíle nastaveny jednoduše a vhodně, priorita se týkala pouze rozšíření týmu asistentek prevence kriminality. **Cíle a opatření v oblasti sociálních služeb byly vhodně adresované a naprosto relevantní pro řešení tíživé životní situace obyvatel SVL, ačkoliv v případě zacílení intervencí na skupinu dětí a mládeže lze usuzovat určité nedostatky, neboť se počty dětí a mladistvých páchajících trestnou činnost a majících výchovné problémy od roku 2017 zvyšují.**

6.2.2 Konzistence s potřebami

Konzistence kapacity prováděných opatření s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením je dle dotazovaných aktérů naprosto odpovídající. **Kapacita zřízených, resp. posílených služeb je v současnosti všemi relevantními aktéry považována za dostatečnou.** Klíčovým problémem však zůstává bydlení, zejména kapacita bytového fondu ve městě, a využívání této kapacity pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené.

6.2.3 Koordinace

Činnost LP v Litvínově navázala na již fungující činnost platformou Komise pro Janov a Pracovní skupiny Komunitního plánu Občané ohrožení sociálním vyloučením a občané v krizi (obdobu komunitního plánování sociálních služeb), do které byly zapojeni všichni relevantní aktéři. Příchodem ASZ do lokality se již existující síť poskytovatelů sociálních služeb rozšířila o další relevantní aktéry. V začátcích (při plánování SPSZ 2016 – 2018) se LP scházelo velice intenzivně, nyní je to několikrát do roka.

Komunikace, koordinace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry je vnímána jako úspěšná, intenzivní a celkově přínosná. Vztah mezi jednotlivými aktéry (především vztah mezi městem a poskytovateli sociálních služeb) je vnímán jako partnerský. K problémům je přistupováno konstruktivně, vždy je snaha najít shodu či kompromis. Aktéři spolu pravidelně a často komunikují.

V Litvínově existuje více aktérů, kteří poskytují stejný druh služeb (SAS a TP). Podle dostupných informací z rozhovorů s aktéry ale nedochází k dublování klientů. Klienti si zaprvé sami vybírají, koho osloví, zadruhé zde opět funguje kvalitní komunikace a nastavená spolupráce, kdy mezi sebou aktéři o případných společných klientech hovoří.

6.2.4 Synergie na úrovni opatření

Z hlediska zapojení koncových uživatelů (klientů) do aktivit v různých tematických oblastech, je možné zmínit **propojování sociálních služeb s aktivitami Asistentek prevence kriminality** (oblast bezpečnost). Lze také uvést zapojování koncových uživatelů do systému prostupného bydlení, tedy **propojení oblasti sociálních služeb s možnostmi bydlení v sociálních bytech** vzniklých v prioritě 1.2 (35. a 37. výzva IROP – 10 sociálních bytů), včetně azylového bydlení v zrekonstruované ubytovně UNO.

Co se týče synergie v rámci projektů, tedy zaměření jednoho projektu na více tematických oblastí, je důležité uvést, že všichni evaluovaní aktéři zapojili do své činnosti základní pracovní poradenství. Terénní programy, sociálně aktivizační služby i sociální protidrogová poradna nabízí pravidelně pomoc při hledání zaměstnání, včetně dopomoci se sepsáním životopisu, doporučením na možnost veřejně prospěšných prací (VPP), apod. Samozřejmostí je také spolupráce služeb s OSPOD, ÚP, MěP a dalšími institucemi, které se na řešení životní situace koncových uživatelů podílí. **Organizace jsou zvyklé spolu komunikovat a spolupracovat – všichni aktéři podílející se v Janově na prointegrační politice obce jsou schopni navázat diskusi a řešit spolu obtížnější případy.** Co chybí je navázaná spolupráce s konkrétní dluhovou poradnou, resp. rozšíření této spolupráce, psychologickými či psychiatrickými službami a také zdravotnickými službami. Především chybí dostupná lékařská péče ve specializovaných oborech typu gynekologie, stomatologie.

6.2.5 Udržitelnost

Na všechny realizované projekty, které již byly ukončeny, navazuje další financování a zajištění. Asistentky prevence kriminality a Sociální protidrogová poradna fungují a mají v plánu fungovat v tom rozsahu úvazků a služeb, v jakém doposud. APK jsou částečně hrazeny projektem ITI, částečně z Ministerstva vnitra. Poradna je financována z interních zdrojů organizace (MPSV, Rada vláda pro koordinaci protidrogové politiky apod.). V sociálních službách První krok a v Oblastní Charitě došlo k menšímu krácení úvazků. Město Litvínov i Charita jsou schopny ze svých zdrojů zajistit fungování služby. Udržitelnost evaluovaných opatření je tedy velká.

6.3 Vyhodnocení spolupráce aktérů a ASZ

Celkově je spolupráce mezi městem Litvínov a ASZ hodnocena velmi pozitivně. Evaluační zpráva LP z roku 2010 uvádí, že: „Počátky působení Agentury nepatřily k nejlepším. Trvalo, než se procesy ustálily a vtiskla se jim nějaká podoba a tvar. Přitom se vycházelo z místního komunitního plánu. Problémem místa je vysoká nezaměstnanost, která je výrazným limitem inkluzivních procesů (Evaluace v lokálních partnerstvích 2008-2010, s. 27)“. Přesto v nynější době aktéři hodnotí podporu Agentury v začátcích strategického plánování za přínosnou, ASZ hrála důležitou roli podpůrného orgánu a mediátora. První lokální konzultantce se v Litvínově podařilo zesíťovat a zapojit všechny relevantní aktéry, na setkáních LP se otevírala důležitá témata především z oblasti bydlení a rozvoje sociálních

služeb. Realizátoři projektů OPZ pozitivně hodnotí zejména podporu ASZ při podávání projektů a potřebný expertní pohled na problematiku SVL v Litvínově.

Kladně byla hodnocena především práce lokálních konzultantů, např.:

„Přístup lokálních konzultantů (konzultantky bývalé i konzultanta stávajícího) je velmi proaktivní a podporující (rozhovor manažerka SPSZ).“

„S lokálními konzultanty jsme byli vždy spokojeni. O jejich odbornosti není pochyb (rozhovor Most k naději).“

„Strašně hodná byla bývalá lokální konzultantka, pravidelně za námi chodila a ptala se, co nám chybí, zajímala se o naši práci (rozhovor První krok).“

Zazněl i komentář týkající se prostoru pro zlepšení:

„Spatřuji poněkud potíž v tom, že je současný LK až z Plzně a že je tudíž více časově omezen (rozhovor předseda spolku My Litvínov a litvínovský zastupitel).“

Personální krize v ASZ v roce 2015 není aktéry sociálního začleňování v Litvínově vnímána jako zásadní. Spolupráce byla v době krize sice na začátku strategického plánování, ale vzhledem k velké angažovanosti manažerky SPSZ a místostarostky města bylo vše dobře zvládnuto. Aktéři byli schopni se pravidelně scházet napříč tematickými oblastmi. Ani přechod na nový režim financování (KPSVL) nebyl pro město větší překážkou. Aktéři zmiňovali velkou legislativní podporu ze strany ASZ v době přechodu. V oblasti bydlení se sice nepodařilo realizovat všechny plánované projekty, ale ostatní priority zaznamenaly poměrně velkou úspěšnost.

LP se od doby vzniku podařilo zachytit všechny relevantní aktéry, ale v současné době je poněkud zakonzervované a nesnaží se navazovat nové spolupráce, např. komentáře:

„Zjistil jsem, že v lokálním partnerství chybí šéf osadního výboru, tak jsem ho pozval já (rozhovor předseda spolku My Litvínov a litvínovský zastupitel).“

„Mně třeba v LP chybí nějaké nové organizace, třeba jako Skaut (rozhovor Charita Most).“

Někteří aktéři akcentují málo inovativního přístupu v dalším směřování inkluzivní politiky obce:

„Město nepřichází s inovacemi, nezjišťuje je (rozhovor předseda spolku My Litvínov a litvínovský zastupitel).“

„Uvítala bych rozvoj komunitních aktivit, více ty lidi a děcka tady zapojovat (rozhovor Charita Most).“

O zakonzervovanosti může také svědčit fakt, že v rámci KPSVL v oblasti sociálních služeb nebyly podpořeny žádné nové projekty, pouze se navýšila kapacita těch již existujících. Podpořené projekty byly výhradně zacíleny na individuální sociální práci. Evaluovaní aktéři apelují na vznik komunitních aktivit – do Janova je třeba navrátit princip občanské angažovanosti.

Za dobu působení ASZ v Litvínově byla vytvořena celá řada strategických dokumentů. Evaluovaný SPSZ 2016-2018 se dočkal svého pokračování v podobě SPSZ 2019-2021. Město disponuje též 2 Tematickými akčními plány – TAP Litvínov, Janov 2019 a TAP pro oblast zadlužení a zaměstnanosti 2020-2022. Krize bydlení je velmi podnětně a inovativně řešena v dokumentu Aktuální krize bydlení v sociálně vyloučené lokalitě Janov v Litvínově. Lze konstatovat, že Litvínov je dlouhodobě nakloněn řešit problematiku svých sociálně vyloučených lokalit. Politika obce je prointegrační a existuje zde porozumění specifickým problémům sídliště Janov, stejně jako návrhy pro odvrácení aktuální krize.

Závěrem shrnutí silných a slabých stránek lokálního partnerství v Litvínově:

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
▪ Dlouhodobý a trvalý zájem obce o řešení problémů sociálního vyloučení. ▪ Prointegrační politika obce – obec je ochotna a schopna se na inkluzivní politice podílet i bez spolupráce s ASZ. ▪ ASZ jako hodnotný mediátor mezi samosprávou a ostatními aktéry, ▪ Kvalitní spolupráce a komunikace mezi jednotlivými aktéry. ▪ Kapacity všech služeb rozšířených v rámci projektů považují aktéři za dostatečné, ▪ V lokalitě působí stabilní, silné a zkušené neziskové organizace. ▪ Vytvoření celé řady strategických dokumentů podle oblastí.	▪ V oblasti bydlení a zaměstnanosti bylo realizováno jen cca 30 % naplánovaných opatření. ▪ Nerealizace komunitně-orientovaných aktivit zaměřených na participaci sociálně vyloučených osob. ▪ Strategické plánování bylo orientováno na výstupy, v SPSZ nebyly jasně definované dopady, proto i jejich současná evaluace nemá ve strategickém plánování pevný základ. ▪ Na některé aktéry působí LP zakonzervovaně, vyčerpaně.

7 Závěry evaluace a doporučení

Za dobu fungování ASZ došlo v Litvínově k pozitivním změnám v procesu sociálního začleňování. Podařilo se kvalitně zmapovat rozsah sociálního vyloučení a vytvořit strategické dokumenty, které přispívají k řešení tohoto problému. **Realizované projekty měly zásadní vliv na posílení kapacit jednotlivých aktérů, kteří se podílí na procesu sociální inkluze.** Lokální konzultanti průběžně monitorovali realizaci opatření. Spolupráce s ASZ je aktéry vnímaná jako přínosná, nejvíce oceňovaná byla v oblasti koordinace aktivit jednotlivých aktérů a v oblasti administrativní a metodické podpory při podávání projektů.

LP se nejvíce zaměřilo na problémy v oblasti sociálních služeb a bydlení, v této oblasti také došlo k nejviditelnějším pokrokům. Významně se rozšířily terénní služby pro sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené lidi. Nejvíce své služby rozšířila díky podpoře projektů z OPZ Oblastní charita Most. Svůj provoz také nastartovala Sociální protidrogová poradna Mostu k naději, která byla před implementací SPSZ na začátku svého vzniku a její další působení bylo v té době nejisté. **Vznikly nové kapacity sociálního bydlení (celkem 10 bytů),** další kapacity se připravují. Město pokračuje v úspěšném systému prostupného bydlení, připravilo metodiku přidělování sociálních bytů. Udržitelnost nastavených opatření je velmi dobrá, organizace jsou schopny zcela nebo částečně financovat posílené kapacity z jiných zdrojů.

Přesto v lokalitě Janov přetrvává krize bydlení. Stále je zde mnoho rodin, kterým hrozí, že jejich domy budou odpojeny od tepla a vody, postupně budou vystěhováni bez možnosti náhrady v nějakém sociálním nebo sub-standardním bydlení. Tristní je, že k tomuto stavu dochází i bez jasného zavinění oněch rodin – v důsledku nekalých praktik vlastníků bytů, kteří neplatí řádně poplatky za služby. Situaci v Janově komplikuje obchodování s chudobou, příliš složitá vlastnická struktura bytového fondu, neodpovědný přístup majitelů bytů, neudržování bytů a domů a nepochopitelně vysoké nájemy. Z těchto důvodů je pro obec a neziskové organizace velmi těžké vhodně intervenovat. Možná řešení pro odvrácení krize vyžadují pomoc na vládní úrovni.⁶

Souhrn závěrů a evaluačních doporučení naleznete v tabulce 21 na nadcházející stránce.

Tabulka 21: Evaluační závěry a doporučení

Systémové doporučení:

Číslo	Závěr	Popis	Doporučení
1.	Zásadním milníkem v řešení janovské krize může být soudní rozhodnutí v oblasti bydlení, jak jej opakovaně navrhuje LP (viz dokument Aktuální krize bydlení v SVL Janov).	Soudním rozhodnutím ustanovený statutární orgán by mohl obnovit funkce SVJ v klíčových oblastech (výběr plateb od majitelů, vymáhání dlužných plateb, úhrada odebírané vody a tepla), včetně vyjednávání s úřadem práce a dalšími orgány.	Určit nové statutární orgány nefunkčních SVJ, které obnoví základní správu domů. V případě nezájmu soukromých správců je nutno právníkou osobu vytvořit na úrovni obce nebo státu.

⁶ Návrhy, jak krizi odvrátit, pomohla ASZ zpracovat v dokumentu **Aktuální krize s bydlením na sídlišti Janov: návrhy řešení**

Doporučení pro lokální partnerství:

Číslo	Závěr	Popis	Doporučení
2.	Veškeré projekty podpořené v rámci KPSVL v oblasti soc. služeb byly zaměřeny primárně na individuální sociální práci.	Prakticky ve všech rozhovorech s aktéry zaznívala potřeba větší občanské angažovanosti obyvatel. Poskytovatelé sociálních služeb často akcentovali nízkou motivaci klientů se svojí situací něco dělat. Byla slyšet citelná potřeba více zapojit skupiny, zacílit na zlepšení vztahů mezi obyvateli, posílit odpovědnost obyvatel za své chování.	Více podporovat komunitní aktivity, vznik komunitních center, zapojovat obyvatele do plánování soc. služeb, rozšířit týmy soc. služeb o romské pracovníky přímo z lokality.
3.	V oblasti sociálních služeb nevznikají žádné nové služby ani úzké spolupráce s návaznými institucemi.	Přestože respondenti odpovídali, že se jim zdá nabídka i kapacita služeb adekvátní, vysoké počty zadlužených osob, stejně jako stále poměrně vysoké počty nezaměstnaných, mohou hovořit o potřebě rozvinutí některých služeb. Stejně tak je třeba efektivněji pracovat s nízkou motivací ke změně životní situace ze strany obyvatel Janova.	Rozšířit spolupráci s dluhovými poradnami a psychiatrickými, potažmo psychologickými službami. I přes absenci patřičné výzvy v dotačních programech zvážit investici do rozvoje sociálního podnikání.
4.	Absentují služby zaměřující se na mladší děti (do 15 let)	V posledních 3 letech roste počet mladších dětí s výchovnými problémy. V lokalitě existuje mnoho institucí realizující besedy a osvětové aktivity v oblasti prevence kriminality. Řízené kroužky však provozuje pouze Základní škola Janov. Smysluplné trávení volného času a užívání drog u dětí a mladistvých je v lokalitě hned po bydlení to největší téma.	Více se zaměřit na preventivní programy pro děti do 15 let (příměstské tábory, streetové kulturní klání, workshopy), rozšířit nabídku volnočasových aktivit přímo v Janově, rozšířit terénní práci s dětmi a mladistvými.
5.	Přetrvávající krize bydlení na sídlišti Janov	Ačkoliv má obec snížené možnosti efektivně intervenovat v případě krize bydlení v Janově, stále by měla přicházet s nějakými možnostmi, jak zmírňovat dopady s ní spojené. Jednou z možností je cílit opatření na pronajímatele s nekalými praktikami. Další možností je investovat do vzniku dalších sociálních bytů, současná kapacita soc. bytů je nedostatečná vzhledem k rozsahu problému.	Pokračovat v podpoře akčních skupin, které řeší trestnou činnost obchodníků s chudobou (propojovat APK, MěP, soc. služby). Zefektivnit kontrolní mechanismy při výplatě dávek na bydlení – přímo na účet Společenství vlastníků jednotek. Investovat do vzniku dalších sociálních bytů.
6.	Lokální partnerství působí zakonzervovaně a to i přesto, že se průběžně předkládají inovativní záměry pro řešení krize bydlení v Janově.	LP působí na některé své aktéry vyčerpaně, setkání jsou někdy vágní, chybí energie. Situace v Janově je velmi komplikovaná, nabízená řešení na vládní úrovni vláda neakceptuje. LP čelí neustále četným systémovým překážkám.	Vytrvalé využívání i jen omezených možností a zdrojů, pokud se objeví. Postupné budování spolupracujících sítě, která by mohla pomoci vytvořit skutečné příležitosti v budoucnu.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání počtu příjemců dávek hmotné nouze v Litvínově, Janově a ČR v letech 2014, 2016 a 2019 (data vždy za měsíc prosinec).....	15
Tabulka 2: Počet vyplacených Příspěvků na živobytí a Doplatků na bydlení v SVL Janov (vymezení podle ulic).....	15
Tabulka 3: Srovnání podílu uchazečů o zaměstnání v Litvínově a relevantních územních celcích v letech 2014 a 2019 (údaje v %).....	17
Tabulka 4: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v Litvínově (ORP) v letech 2014 a 2019 (údaje v %).....	17
Tabulka 5: Srovnání podílu osob v exekuci v relevantních územních celcích v letech 2016 – 2019.....	18
Tabulka 6: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v Obvodním odd. policie Litvínov a v ČR (údaje jsou zaokrouhleny na celá čísla).....	19
Tabulka 7: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení.....	25
Tabulka 8: Přehled evaluovaných projektů a jejich realizátorů.....	33
Tabulka 9: Výstupy služby NZDM.....	34
Tabulka 10: Výstupy služby SAS.....	35
Tabulka 11: Výstupy služby TP.....	35
Tabulka 12: Výstupy služby OSP.....	36
Tabulka 13 a Tabulka 14: Výstupy projektu Aktivním přístupem ke změně v SVL města Litvínova.....	38
Tabulka 15 a Tabulka 16: Výstupy projektu Sociální protidrogová poradna.....	40
Tabulka 17: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 1.....	41
Tabulka 18: Vývoj v počtech klientů kurátora pro děti a mládež orgánu SPOD Litvínov.....	43
Tabulka 19: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 2.....	44
Tabulka 20: Klientela sociálních pracovníků odd. SPOD v letech 2017, 2018, 2019.....	47
Tabulka 21: Evaluační závěry a doporučení.....	52

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel.....	9
Graf 2: Srovnání celkové nezaměstnanosti.....	16

Seznam schémat

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů.....	21
Schéma 2: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti BYDLENÍ.....	31
Schéma 3: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti BEZPEČNOST.....	31
Schéma 4: Evaluované cíle, výstupy a dopady v oblasti SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	32

Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Litvínov (zdroj: ČSÚ).....	8
Obrázek 2: Mapa SVL v Janově, včetně zvýrazněných neobydlených domů	11
Obrázek 3: Ubytovna UNO	14
Obrázek 4: Srovnání počtu osob v exekuci v obci Litvínov v letech 2016 a 2019.....	18

Seznam literatury

ASZ. 2016. Strategický plán sociálního začleňování 2016-2019. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SPSZ_Litvinov_2016-2018_aktual_30-6-2016.pdf

ASZ. 2019. Strategický plán sociálního začleňování 2019 – 2021. [online] Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Strategick%C3%BD-pl%C3%A1n-soci%C3%A1ln%C3%ADho-za%C4%8Dle%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD-m%C4%9Bsta-Litv%C3%ADnov-2019-2021.pdf>

ASZ. 2019. Tematický akční plán pro Janov 2019 – 2021. [online] Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/TAP-Janov-bydleni-bezpecnost.pdf>

ASZ. 2010. Akční plán lokálního partnerství Litvínov 2010. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/LTV_Ak%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n-integra%C4%8Dn%C3%ADch-opat%C5%99en%C3%AD-2010_def.pdf

ASZ. 2018. Aktuální krize s bydlením na sídlišti Janov: návrhy řešení. Interní dokument

ASZ. 2018. Rukověť evaluátora. Interní dokument.

Hajdíková, Cingr, Francírková, Pavelek, Holečková. 2014. Regionální rešerše, Ústecký kraj. Dostupné z: https://www.socialnidialog.cz/images/stories/Sektorove_dohody/RSD_Reserse_Ustecky_kraj.pdf

Město Litvínov. 2020. Plán prevence kriminality města Litvínov na léta 2020 – 2025. [online] Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

Městský úřad Litvínov [online]: © 2020. Dostupné z: https://www.mulitvinov.cz/assets/File.ashx?id_org=8604&id_dokumenty=467661

Místopisy [online]: © 2020. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8132/litvinov/historie/>

Most k naději [online]. MONA: © 2020. Dostupné z: <http://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/socialni-protidrogova-poradna-janov/>

Most k naději [online]. Výroční zpráva 2017: © 2017 [cit. 21.12.2020]). Dostupné z: <http://www.mostknadeji.eu/uploads/atk/vyrocní-zprava-2017.pdf>

NOVÁK, Matěj. 2011. Výzkum vlastnictví a proměny složení obyvatel v lokalitě Litvínov-Janov. Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni.

SocioFactor, s.r.o. [online]: © 2010. Evaluace v lokálních partnerstvích 2008 – 2010. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Evaluace_Litv%C3%ADnov.pdf

VÍŠEK, P., 2002, Romové ve městě, Praha: Socioklub